POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

SMRT FAŠIZMU - SVOBODO NARODU!

NAŠE DELO

VSEBINA:
Razgled po svetu — Borba za mir — Pišejo nam — Puška mladega Petra — Mozirska koča na Golteh — Fizkultura — Telesni položaj otroka in njegvo razvoj — Življenje Maksima Gorkega — Seznam darovalcev — Preskrba

CENA 2 din — Mesečno 8 din

Leto I. - Štev. 35 | GLASILO OKROŽNEGA ODBORA OF CELJE - IZHAJA VSAKO SOBOTO | Celje, 7. decembra 1946

Naše gospodarstvo bomo postavili na trdno podlago

V četrtek 28. novembra popoldne je sprejel maršal Tito delegacijo družin iz Kraljeva in žičkega okraja. V delegaciji so bili sorodniki borcev padlih v narodno-osvobodilni borbi in pa žrtev, ki so jih v tem kraju oziroma okraju pobili fašisti. Maršal se je dolgo z njimi razgovarjal in jim odgovarjal na vprašanja. Ko so delegati povedali tovarišu Titu, da so v njihovem kraju težave s prehrano zaradi suše, je maršal dejal:

»Kruha pri nas trenutno ni dovolj, vendar ne bo nihče stradal. Naročili smo nekaj žita in koruze v inozemstvu za letošnje leto in se ni treba bati, da bo ljudstvo stradalo. Pri nas je že organizirana razdelitev, t. j., da se vzame tam, kjer je, in da se pošlje tja, kjer ni. Prizadevali si bomo, da bomo to leto prehodili; vsako leto pa gotovo ne bo suše.«

Nato je maršal Tito odgovoril delegatom na razna vprašanja. Dejal je, da je vzrok pomanjkanju poljedelskega orodja nezadostno število železolivarn v naši državi. Deloma pa sedaj na tem, da povečamo proizvodnjo železa.

»Sedaj delamo petletni načrt,« je dejal Tito. »To ni nekaj fantastičnega, česar ne bi mogli izvršiti, temveč je nekaj takšnega, kar bomo izvršili. Ta načrt je velikanski in mi moramo povečati v teku tega načrta skoraj trikrat električno energijo. Električna energija nam bo omogočila gradnjo tovarn. V tem načrtu je zajeta tudi zgraditev težke industrije. Povečali bomo tudi proizvodnjo jekla in železa. V teku 5 let bo zelo povečana proizvodnja vseh vrst orodja, poljedelskih in drugih strojev. V teku 5 let bomo občutili silno povečanje naše proizvodnje, da ne govorim o nadaljnih perspektivah. Našo državo hočemo spremeniti v industrijsko.«

»Verujemo v te načrte, vendar ne vemo, če bomo imeli dovolj moči, da to izvedemo,« je pripomnil neki kmet iz okolice Kraljeva.

»Verujemo v našo moč,« je rekel maršal Tito, »če je ljudstvo složno in enotno in če je ljudstvo pripravljeno, da dá od sebe tisto, kar more dati, če ljudstvo ne naseda raznim provokacijam in pripovedkam in če se ne izgublja v raznih politikanskih stvareh, tedaj se more vse napraviti.

Sedaj smo napravili mladinsko progo, ki je dolga 90 km, progo, kakršno bi v stari Jugoslaviji več let gradili in kakršne se niso niti upali graditi. Že smo pričeli graditi progo, dolgo 25 km, dalje do Sarajeva. Nočem reči, v kakšnem roku bo gotova, vendar bo zelo hitro gotova. Poleg tega bomo zgradili asfaltirano cesto Beograd—Zagreb. Pri nas je obnova cest mnogo dražja, kakor velja gradnja asfaltirane ceste. Na glavnih prometnih žilah bomo napravili asfaltirane ceste. Razumljivo je, da gre vzporedno s tem tudi to, kar je potrebno kmetijstvu. Kmetijstvo je za nas zelo važno. Delamo vse, kar je v naši moči.

Rad bi vam povedal, v čem je naša moč. Naša moč je v prvi vrsti v slogi in enotnosti narodov. To je najvažnejše, to je zavest našega kmeta, delavca in državljana o dolžnosti napram državi. Naša država, kakršno imamo danes, ni nekaj izven ljudstva. To je ljudstvo samo in iz tega izhaja tudi obveznost, naj vsak državljan vrši svojo dolžnost.

Sedaj se je vršil odkup žita. Bile so nepravilnosti tudi s strani oblasti, vendar so bile nepravilnosti tudi s strani državljanov. Za koga vzemamo to žito? Ne odvzema se zato, da bi se kdo okoristil, ker se pri nas špekulacija kaznuje. Toda, mi potrebujemo žito. Letos je bila slaba letina. Imeti moramo rezerve in vedeti moramo, s čim razpolagamo. Imeti moramo neko rezervo da bi mogli z njo razpolagati in odposlati tja, kjer je ni. Če spoznamo, da ni rezerv, mora država poskrbeti za to, da kupi na tujem. Mi vemo, da je bila suša. Če bi bila takšna suša v stari Jugoslaviji, bi zavladala lakota v mnogih krajih, ker se država ni brigala za ljudstvo. Zbirali bi se prostovoljni prispevki, toda mi ne bomo dovolili, da bi kljub suši, ki je vladala, kdo umrl od lakote. Pri nas ni bilo krompirja. Kupili smo ga na Češkem, težava pa je samo v tem, da krompir pri transportu ne bi zmrznil.

Naša država je, na splošno vzeto, velikansko gospodarstvo, ki ima svoje središče, ki vodi to veliko gospodarstvo. Razumljivo pa je, da se zahteva v tem velikem gospodarstvu od vsakega člana rodbine, da izvrši svojo dolžnost, tedaj bomo vse obvladali.

Naj povem nekaj o naših možnostih. Do danes nismo še nikjer najeli posojila, niti nismo razpisali notranjega posojila, kakor je bilo to napravljeno v mnogih državah, ker smo lahko izhajali s tistim, kar imamo. Naša valuta je za švicarsko najmočnejša v Evropi. Zakaj je to tako? Zato, ker imamo gospodarstvo čvrsto v svojih rokah. Pri nas ni dovoljena špekulacija. Ne sme vsak vleči na svojo stran, temveč moramo vsi dajati za skupnost, da bi bili v stanju, da krijemo tisto, kar je potrebno. Zaradi tega je naša valuta močna, a naš proračun je uravnovešen, mi pa bomo še letos dali na razpolago zaradi našega racionalnega in solidnega gospodarjenja velike vsote za investicije za industrijo in dvig poljedelstva. Milijarde in milijarde bodo šle za izgradnjo države. Ne govorimo mnogo, glavno je delo, a ne besedičenje in hvalisanje. Naj vsak državljan še nadalje tako kakor dosedaj izvršuje svojo dolžnost, in to še bolje, tedaj bomo šli naprej ne s korakom, temveč kakor se pravi, s kilometrskimi koraki. Tudi sedaj smo hitro korakali naprej, šli pa bomo še hitreje. Ne morem reči, da je vse sijajno. Naše ljudstvo živi še precej težko. Mi to vidimo, vendar bo prišel zelo hitro čas, ko bo mnogo lažje. Mi ne štedimo svojih sil, mi delamo, vendar zahtevamo tudi od drugih, da delajo. Tedaj bo mnogo bolje. Naša perspektiva ni slaba, le-ta je dobra. Da bi dosegli vse, kar želimo, ne bo lahko. Bo še mnogo težav, vendar jih bomo vse obvladali. Glavno je za nami. Obvarovali smo deželo, ohranili smo mnogo ljudskih življenj, ohranili smo neodvisnost rešili smo ljudstvo od parazitov, ki so ga izčrpavali in ga hoteli izčrpati. Danes ljudstvo samo odloča o sebi. So še napake. Te napake nas zelo jezijo, vendar, pomislite, da imamo 15 milijonov ljudi in da imamo mlade vodítelje, ki so prišli in še nimajo dovolj izkušenj. Poleg tega se vtihotapljajo tudi razni pokvarjeni tipi in poteklo bo nekaj časa, da jih odkrijemo in odstranimo. Delamo, kar moremo. Nihče ne more osporavati, da pri nas ni dobre volje in niti želje, da to napravimo.«

Maršal Tito je končal z naslednjimi besedami:

»Sem proti staremu pregovoru: »Pleti koše kot oče.« Sem za to, da gremo naprej. Mi bomo to ustvarili. Naša dežela je bogata. Sedaj ta bogastva po malem zbiramo. V stari Jugoslaviji so bile tovarne v tujih rokah. Tujci so kupovali naše rude ter jih izvažali v inozemstvo, jih predelovali, nato pa pošiljali od teh rud morda eden do dva odstotka končnih izdelkov, ki smo jih plačevali desetkrat dražje. Sedaj imamo vse to v svojih rokah. To rudo bomo sedaj tukaj predelovali, i železo i baker, kakor tudi zlato in srebro in živo srebro in druge, medtem ko bomo tisto, kar nam bo ostalo, prodali za dobre stroje. Svoje gospodarstvo bomo postavili na trdne noge.«

»Ljudstvo je z vami,« pripominja eden delegatov in maršal je zaključil:

»Zaradi tega verujem, da bomo uspeli.«

Naši udarniki so šli v Ljubljano

Z vseh strani Slovenije so prišli v nedeljo v Ljubljano tisti, ki so nam s svojo storilnostjo vodniki v naših naporih za obnovo in izgradnjo domovine. Prišli so iz livarn in iz rudarskih revirjev, dale so jih tkalnice in vsa druga podjetja. Tu so delavci in delavke, tu so železničarji in inženirji. Vse je zbrala danes v svoji sredi Ljubljana, da jim pokaže svoje občudovanje in svojo hvaležnost.

Iz Trbovelj je prišel tirničar Romeh Matija, drobcen, nizek, kot da so ga že ob rojstvu določili, da bo delal v jami, kjer polaga tire že 42 let. V januarju ga je stisnilo. Sedem tednov je bil v mavcu. Danes pa spet dela v jami in še več, presegel je normo, da je bil proglašen za udarnika. Ko mi pripoveduje s tihim glasom, mu gredo oči pobožno okoli in se ustavljajo na zastavi, ki je pripeljala trboveljske knape. Dva in šestdeset let mi je že, pravi, pa bom še delal in se tudi mlajših ne ustrašim. Kar oni zmorejo, zmorem tudi jaz.

Zastavo jim nosi Magister Franc. Osemleten je zgubil očeta in se potikal za delom, dokler ni zašel v trboveljske jaške. Tam je ostal, kopal iz dneva v dan, da mu je prešlo kopanje v kri in mi je potožil, da mu je lani, ko je prvič v svojem življenju doživel dopust, bilo dolgčas in se ni vedel kam dati. Sredi v vodi, ki zaliva jašek dela sam, kjer so delali trije, in ko sezuje čevlje, mu je kakor da so polni krvi in potu, ki mu ga je izpilo delo.

Kakor stoji tov. Magister pri svojem delu v vodi, pa kopljejo tov. Skremar, Jager in Zagorišek v gorečem rovu. Pet in dvajset let že gorijo te plasti. Sedaj pa upajo, da ga bodo v naslednji plasti udušili. Zato opravljajo dolg, kot so ga prej v pol leta, v enem mesecu. In pri tem še z lesom varčujejo, ki so ga nekdaj emtali iz jame za drva in trske, sedaj pa uporabljajo njihove kose, da prihranijo na produkcijskih stroških, saj stane vsak steber 12 din — treba jih je prihraniti državi, ki je zdaj naša.

Toda vse njihovo delo in napor bi bili zaman, če ne bi bila Beros Jožefa pri vzpenjači tako urna in ročna, da spusti 50 do 100 vagončkov v času, ko druge tovarišice samo štirideset.

In sesalke jim ureja tov. Leskovec Ivan. Popravil je krogličnе ležaje, da delajo sedaj že brez napake tri in pol mesecev, ko so se prej kvarili najkasneje na 14 dni. Pa ga povprašam, kako je prišel na to zboljšanje. Nekam v zadregi se nasmehne, kar besede ne najde: »Saj vsak človek dela. Ne delaš pa samo na šihtu, ponoči se zbudiš, zaspati ne moreš in tedaj misliš in tuhtaš, kar te podnevi pri delu najbolj teži. In tako sem tudi to poštudiral. Pa tudi drugače je dobro, če misliš pri delu. Na času prihraniš in na materialu. Kjer smo prej metali odpadke vijakov stran, naredim danes nov vijak. Seveda prej nisem imel misli na take stvari. Danes je pa drugače; če prihranim na materialu, bo tudi premog cenejši in to je dobro za nas!«

V peklenski vročini, ki jo izžareva velika peč jeseniške martinarne, dela že dvajset let Barut Viktor. Bolan pa še ni bil. Le zobe mu je uničila voda, ki jo je na dan popil 5 do 6 litrov, dokler ga niso poučili starejši livarji, da to ni dobro. In z njim je tov. Franc Lasnik, ki je z osemnajstim letom prišel k peči v mali livarni in dela ob njej že tudi osem let.

Na kolodvoru so se zbrali udarniki in so šli skupno na Kongresni trg, kjer jih je čakalo delovno ljudstvo Ljubljane, da jih pozdravi in počasti.

Sredi klicev gre povorka po Miklošičevi cesti. Za hip se ustavi, tov. Bizjan Ivan iz tvornice za čevlje pa pripoveduje, kako so delali svoje čase delavci te tovarne tujcu za 120 din na teden. Če ti pa ni prav, pa pojdi, jim je rekel. In je delal za tak denar in je bil vesel, da je vsaj nekaj zaslužil za otroke, ki jih ima devet. Sedaj pa je drugače. Prirezovalec je in je dvignil produkcijo za 23 odstotkov. Prej v tem oddelku nekam ni šlo, pa je rekel mojstru, naj ga premesti tja. No, in sedaj gre!

Kongresni trg so napolnili sindikalisti. Delovne brigade LMS so v svojih delovnih oblekah in s svojim orodjem obrobile častni prostor, kamor so prikorakali s sindikalnimi zastavami udarniki in se zvrstili v dveh vrstah pred govorniško tribuno. Tovariš sekretar otvarja manifestacijsko zborovanje in pozdravlja najprej junake dela, ki so se ga udeležili. Naša domovina je bila pred nekaj dnevi ponovno v občudovanje vsega sveta, ko smo ob obletnici pokazali, kaj smo naredili do danes. In tisti, ki so s svojim delom največ pripomogli do tega, so sedaj tu, so udarniki. Oni so nadaljevalci ideje, ki je vodila naše junake v borbi za svobodo, oni so graditelji naše srečnejše bodočnosti. Zato smo junakom dela dolžni zahvalo in zadoščenje, da bodo še nadalje krepili našo skupno domovino in jo še krepkeje utrjevali. Za njim je pozdravil navzoče udarnike dela minister za delo tov. Brejc.

Pogreb partizanov v Velikovcu je razbil nakane avstrijske reakcije

Britanski zastopnik v Zavezniškem kontrolnem svetu za Avstrijo je skušal dokazati na seji Kontrolnega sveta, da partizanske borbe na Koroškem sploh ni bilo, narodno osvobodilno borbo Slovencev na Koroškem imenoval popolnoma tako kot Göbbels: aktivnost oboroženih band. Vendar pa je imel britanski zastopnik pri svojem dokazovanju smolo. Dejstvo partizanske borbe na Slovenskem Koroškem je preveč znano. Znano je tudi članom Kontrolnega sveta. Britanski zastopnik se je samo osmešil in pokazal svoje prave namene. Jasno je, da bi bilo mednarodni reakciji ljubše, da bi se koroški Slovenci ne borili v Titovi vojski in pod vodstvom OF za svojo svobodo. Mnogo lažje bi bilo takrat organizirati železno zaveso okoli Jugoslavije in na ta način zavarovati ostalo Evropo pred idejo borbe proti mednarodnemu in socialnemu zatiranju, ki jo danes izžareva v svet nova Jugoslavija. Koroški partizani, ki so se borili v globini nemškega rajha, so že vnaprej raztrgali to nameravano železno zaveso. Politiko avstrijskih in zasedbenih oblasti na Koroškem je treba oceniti kot brezuspešen in smešen poskus krpanja te železne zavese. Le tako je mogoče razumeti preganjanje zavednih Slovencev in antifašistov na Koroškem, razmeščanje fašističnih zločincev posebno v obmejni coni, na ta način je jasno, zakaj doslej ni bila priznana OF na Slovenskem Koroškem, OF, ki je edini predstavnik Koroških Slovencev.

Sprva so poskušale avstrijske in zavezniške oblasti po svoji stari navadi partizanski pogreb v Velikovcu preprečiti. Najprej ni bilo mogoče dobiti dovoljenja za izkopavanje. Ko pa so videli avstrijski in zavezniški oblastniki, da ne morejo prepovedati pogreba, so napravili vse, da bi bila udeležba čim manjša. Direktor policije je v pismu poštni direkciji naročil, naj da na razpolago za prevoz udeležencev v Velikovec samo pet avtobusov (vlaki v Avstriji ob nedeljah zaradi pomankanja premoga ne vozijo). Svojega namena pa avstrijski oblastniki kljub slabemu vremenu niso dosegli. Ljudje so prihajali od vseh strani, peš, z vozovi in avtomobili, ki so si jih dobili sami. Več tisoč Koroščev je prišlo, da prisostvuje pogrebu borcev za svojo svobodo.

Na pogrebu partizanov 17. novembra v Velikovcu je prišla do izraza volja koroških Slovencev, da se hočejo priključiti Jugoslaviji. Govor sekretarja PO OF tov. Karla Prušnika so spremljali vsi z napeto pozornostjo. Ko je poudaril, da želijo koroški Slovenci za svoje velike žrtve, ki so jih dali v borbi proti fašizmu, samo svobodo, ki je v priključitvi k Jugoslaviji, se je nehote iztrgal množici vzklik: »Tako je!« Dalje je bila odločno poudarjena misel sodelovanja in skupne borbe z avstrijskimi antifašisti. Zastopnik avstrijske Komunistične partije, ki jo je v svojem govoru obrazložil, je žel odobravanje. Ni čudno, da sta ravno ti dve osnovni ideji osvobodilne borbe na Slovenskem Koroškem prišli do izraza na partizanskem pogrebu. Politična vsebina partizanske borbe na Koroškem sta bili ti dve ideji. Ljudstvo na Slovenskem Koroškem se zaveda, da so partizani padli ne zato, da bi Slovenci na Koroškem samo živeli, ampak, da bi živeli v bratskem sodelovanju z naprednimi avstrijskimi antifašisti. 84 partizanskih grobov daje osvobodilnemu gibanju na Koroškem smer in pravo perspektivo.

Avstrijski reakcionarji se niso mogli znajti ob pogrebu. Preprečiti se ga ni dalo. Po nasvetu svojih inozemskih gospodarjev so se zadnje dni pred pogrebom začeli zanimati za pogreb, svetovati, na pogrebu so se prikazali zastopniki policije, deželne vlade in obeh reakcionarnih strank. Res zelo zanimivo: obrsti nemške vojske, bivši nemški politični in upravni funkcionarji na pogrebu partizanov, proti katerim so se z vsemi sredstvi še pred dvema letoma borili! Marsikdo od teh prisotnih ima neposredno na vesti partizane, ki smo jih pokopavali, in se brez vsakega sramu pokaže na pogrebu! Nekje so staknili nemškega vojnega kurata, ki jih je v svojem imenu pozdravil. Politično pa jih je zastopal tako imenovani demokratični »Frajhajtskempfer«. (Naslednji dan je bilo avstrijsko notranje ministrstvo prisiljeno razpustiti demokratične »Frajhajtskempferje«, ker je bilo samo v eni njihovi sekciji na Dunaju 27 registriranih nacistov.) Nastop teh nacističnih zastopnikov in govornikov na partizanskem pogrebu je bil dejansko smešen in bi se zanje še dosti bolj tragično končal, če ne bi bilo to na partizanskem pogrebu. Značilen pa je kot primer metod reakcionarne taktike v Avstriji na Koroškem. Tak taktičen prijem je nam dobro znan. Spomnimo se samo Mihailovića, ki mu je vsa svetovna reakcija pomagala trobiti v svet, da so partizanske zmage zmage njegovih četnikov. Podobne taktike bi se torej reakcija rada šla na Koroškem po inspiraciji mednarodne reakcije. Množice Koroških Slovencev so nastop avstrijskih reakcionarjev sprejele s smehom. Govornika sta čutila, da sta sama in še nekaj policijskih vladnih gospodov proti vsej množici. Pričela sta mencati in zelo hitro končala.

Pogreb v Velikovcu je ena najlepših manifestacij moči osvobodilnega gibanja na Koroškem. Pogreb je dokaz, da je partizansko gibanje na Koroškem ne samo bilo, da je danes, da nadaljuje Osvobodilna fronta njegovo politično izročilo. Pogreb partizanov v Velikovcu je poraz nakan reakcije, zabrisati njegov značaj in pomen. Ljudstvo je pokazalo moč in voljo, reakcija se je pa razkrinkala in osmešila.

M. F.

— — — —

RAZGLED PO SVETU

TRST

V noči od 27. na 28. november je vojaška policija v Trstu vdrla v prostore sedeža rajonskega odbora SIAU-ja in rajonskega komiteja KP Julijske Krajine v četrtem tržaškem rajonu pri Sv. Ani. Policija je razbila vhodna vrata in vlomila v prostore. Iz nasilno odprtih omar so odnesli različne listine. Isto noč je policija vdrla tudi v prostore kulturnega krožka v Škednju, odkoder je tudi odnesla več listin.

Na te provokacije je tržaško delavstvo prekinilo delo v večini tovarn in obratov. Istočasno je odposlalo svoje delegacije k polkovniku Bowmanu, ki je delegacije sprejel. Po končanem sprejemu delegacij so delavci nadaljevali z delom.

FRANCIJA

Po seji Centralnega Komiteja KP Francije je izdano poročilo, v katerem razmotriva volivne izide. V sporočilu je rečeno, da je izkazalo francosko ljudstvo zaupanje Komunistični partiji in zahteva, da se takoj postavi kandidatura Mauricea Thoreza na položaj predsednika francoske vlade.

Več vplivnih partijskih funkcionarjev je izjavilo, da ne more biti niti govora o tem, da bi ostala sedanja vlada na oblasti.

V odpadu velikega števila glasov socialistične stranke, je v sporočilu rečeno, da so ljudske množice z nezadovoljstvom sprejele odklonitev socialistične stranke, ki naj bi pozitivno odgovorila na povabilo KP Francije po sestavi vlade, kateri bi načeloval predstavnik KP. Nato je predlagana sestava čim večjega števila delavske partije Francije (združenih komunistov in socialistov).

Dosedanji predsednik francoske vlade Georges Bidault je podal ostavko vlade Ljudski skupščini.

Kakor poročajo iz Pariza je Glavni odbor socialistične stranke odločil sprejeti predlog Komunistične partije Francije, da bosta delegaciji obeh strank skupno proučili program bodoče vlade. Glavni odbor socialistične stranke predlaga, da bi bil prvi skupni sestanek socialističnih in komunističnih predstavnikov 30. novembra.

GRČIJA

Po vesteh atenskega tiska je predstavnik ministrstva za zunanje zadeve Velike Britanije izjavil, da poseg britanskih čet v državljansko vojno ni izključen, če bodo te čete napadene.

Politbiro Komunistične Partije Grčije je označil to izjavo kot »očito željo Angležev«, da bi ponovili »vmešavanje«. Politbiro pripominja, da ni dolgo, kar so javili simularne atentate na britanske vojake.

Washingtonski dopisnik lista »MP« piše glede strogo zaupnih informacij iz Grčije o »preureditvi grške armade v armado britanskega dominiona«.

Poročajo, da britanski agenti odločajo o imenovanju oficirjev in o demisijah visokih oficirjev. Strateška in taktična organizacija grške armade je podrejena potrebam britanske armade.

Dopisnik »Timesa« v Ankari poroča, da so se operacije demokratične armade Grčije razširile na Zahodno Trakijo prav do turške meje.

Oddelki demokratične armade so napadli močne monarhofašistične sile v področju Nesteriora.

Na ozemlju gore Pinda so oddelki demokratične armade osvobodili sto vasi.

ALBANIJA

ATS poroča: 28. in 29. novembra je albansko ljudstvo proslavilo dve obletnici zgodovinskega pomena, ki predstavljata kronanje njegovih naporov in njegove borbe proti notranjim in zunanjim sovražnikom.

28. novembra je proslavila 34. obletnico osvoboditve Albanije izpod turškega jarma.

29. novembra 1944 se je albanski narod z brezprimerno borbo osvobodil 5 letnega suženjstva — italijanske in nemške okupacije in sestavil v Tirani svojo prvo ljudsko vlado.

Po 28. novembru 1912 so Albanijo po vrsti okupirali grški, srbski, italijanski in avstroogrski imperialisti. Med prvo svetovno vojno je postala vojaško oporišče inozemskih imperialistov, pozneje pa je postala pozornica celega niza notranjih nemirov in vojaških pohodov, begov in fevdalcev, ki so se hoteli dokopati na oblast.

Po 29. novebmru 1944 je albansko ljudstvo ustvarilo svojo oblast, pričelo odločno obnavljati v vojni opustošeno deželo, učvrščati demokratično oblast in izvajati gospodarske reforme, ki so za vselej ukinile fevdalizem v Albaniji.

AVSTRIJA

»Oesterreichische Zeitung« glasilo Rdeče armade, prinaša članek v katerem obsoja postopanje avstrijskih oblastev proti Slovencem na Koroškem. Članek pravi, da je direktor varnosti na Koroškem, polkovnik Stosier prepovedal nadalnje delovanje Zveze koroških Slovencev izseljencev in s kaznijo zagrozil vsakomur, ki se ne bi pokoraval tej odredbi.

Z razpustitvijo te zveze, ki je imela nalogo zastopati socialne, gospodarske in kulturne zahteve svojih članov, ki so bili najtežje oškodovani zaradi nacističnega preganjanja, je ostalo 1600 njegovih članov brez zaščite in izgubilo možnost, da bi z enotnim nastopom dosegli vrnitev oropanega premoženja.

List navaja konkretne dokaze o vplivu, ki ga imajo še danes nacisti v koroški upravi. Kljub odredbi zavezniških vojaških oblastev o razveljavljanju vseh nacističnih zakonov in odredb, so vendar še vsa posestva prisiljeno izseljenih Slovencev v lasti »Staatsführerja — državnega komisarja za utrjevanje germanstva« in raznih nacistov iz Kanalske doline, ki so se, sledeč nacistični paroli »Domov v Reich!« preselili na Koroško in si prigrabili slovenska kmečka posestva. Niti eden Slovenec izmed tistih, ki so se kljub grožnjam vrnili iz koncentracijskih taborišč na Koroško, doslej še ni vpisan v zemljiško knjigo kot lastnik svojega lastnega posestva.

BOLGARIJA

Predsednik bolgarske vlade Georgij Dimitrov je sprejel iz vseh krajev dežele pozdravne brzojavke, v katerih bolgarsko ljudstvo toplo pozdravlja novo vlado in ji obljublja svojo popolno podporo.

Na množičnem zborovanju v Burgosu so soglasno sprejeli resolucijo, v kateri je rečeno, da izraža nova vlada Domovinske fronte voljo in željo bolgarskega naroda, za odločno izvedbo programa Domovinske fronte, kakor tudi neusmiljen boj proti dobičkarjem, saboterjem in goljufom.

Novi bolgarski vojni minister Georgij Damjanov je v svojem govoru pred osebjem ministrstva rekel, da bo nadaljevala nova domovinsko - frontovska vlada, kateri načeluje najpopularnejši in najpriljubnejši javni delavec Georgij Dimitrov, odločno in brez omahovanja dosedanjo notranjo in zunanjo politiko Domovinske fronte v boju za pravice bolgarskega naroda, za nacionalno neodvisnost in za sklenitev dostojne in pravične mirovne pogodbe.

POLJSKA

28. novembra je bil v Varšavi podpisan sporazum med Poljsko delavsko partijo in Poljsko socialistično stranko.

V proglasu je med drugimi rečeno:

Utrjevanje neodvisnosti prerojene republike Poljske, zavarovanje nedotakljivosti njenih meja, krepitev demokracije in dvig življenjskega standarta delovnih množic.

Obe stranki kot samostojni in enakopravni politični telesi bosta spoštovali svoje organizacijske strukture in bosta vzgojevali svoje člane v duhu enotnosti delavskega razreda. Proti reakciji bosta prevzeli brezkompromisno borbo, pa čeprav bi se razvila v kakršno koli ideologijo. Obe stranki bosta vložili vse svoje sile, da likvidirata ilegalne teroristične in fašistične tolpe.

Za nadaljne napore na fronti obnove mesta bosta mobilizirali delavski razred da bi se povečala produktivnost dela in ustvaril triletni gospodarski načrt. Obe stranki bosta težili tudi po sodelovanju s kmečkim gibanjem in po ustvaritvi zveze delavcev in kmetov.

V sporazumu je rečeno, da bosta obe stranki težili za tem, da zmaga demokratični blok na bližnjih volitvah.

EGIPT

Dejstvo, da je bil predlog egiptske delegacije o takojšnjem umiku čet Združenih narodov iz nesovražnih ozemelj odstavljen z dnevnega reda komiteja za politična vprašanja, je povzročilo živahne komentarje v newyorških novinarskih krogih. Naglašajo, da se tukaj nazorno kaže pritisk, ki so ga na to delegacijo izvedli ne le predstavniki Velike Britanije, temveč prav tako delegat ZDA, ki je odkrito izjavil, da »je v interesu same egiptske delegacije, da se odreče neposrednemu proučevanju tega vprašanja«.

Informacije iz Egipta osvetljujejo pravi smisel tega dogodka. Iz njih se vidi, da povzroča bivanje angleških čet na egiptovskem ozemlju nezadovoljstvo v širokih ljudskih množicah Egipta. Britanski delegat je spočetka izjavil v komiteju za politična vprašanja, da »smatra« egiptski predlog »za upravičen«, toda nato z veliko vnemo dokazoval, da »so vsi nesporazumi med Anglijo in Egiptom že poravnani«.

Toda iz časopisov se vidi, da temu ni tako. V Egiptu se že nmogo dni vršijo manifestacije proti poizkusom britanske vlade vsiliti Egiptu, še manj ugodne pogoje od onih v pogodbi o zavezništvu, ki potrjujejo odvisnost te države.

V Kairu so se pred dnevi vršili spopadi med policijo in opozicijo. Poročevalec lista PM, pravi brez ovinkov: »Opozicija proti sklenitvi novega sporazuma, ki bi temeljil na angleških pogojih je tako močna, da bi vlada Sidki paše, ako bi nanj pritiskala, tvegala svoj konec.«

AMERIKA

Ameriški rudarji so sklenili, da se vrnejo na delo ne glede na vladine grožnje, da bo kaznovala predsednika sindikata rudarjev Ameriške federacije dela Loisa za njegovo izjavo glede poteka roka veljavnosti delovne pogodbe.

Voditelja Komunistične partije ZDA Fester in Danis sta izjavila, da je borba rudarjev življenjskega pomena za vse delavce. Zaradi tega sta pozvala vse sindikate, ne glede na to, kateremu sindikalnemu centru pripadajo, da prevzamejo skupne podporne akcije stavkujočim rudarjem.

IRAN

List »Rahbar« je priobčil številne brzojavke o nasilju, ki ga izvaja »demokratična stranka« nad narodno in drugimi organizacijami s pomočjo krajevnih oblastev.

Delavci teheranske tvornice orožja, arzenala in letalske tvornice so bili odpuščeni iz službe zaradi sodelovanja pri stavki. Najprej so jih pretepli. Na teheranski univerzi so aretirali 18 študentov.

Centralni svet iranskih sindikatov je poslal pismo predsedniku iranske vlade v zvezi s preganjanjem delavcev po oblastih in »demokratični stranki«. Pismo našteva dejstva in zločine, izvršene v Veraminu, Dijarmsaru, Demavendu, Benbergu in drugih mestih. V teheranski tobačni tovarni so orožniki jemali delavcem sindikalne izkaznice in jim grozili, da bodo odpustili vse tiste delavce, ki jih bodo pokazali člani »demokratične stranke«. Med železničarsko stavko je bilo odpuščenih 100 železničarjev. Aretacije se nadaljujejo.

Glas vpijočega v parlamentarni puščavi

Osem mesecev se že vleče komedija angleško-egiptskih pogajanj. Že v maju je angleška vlada javno obljubila, da bo umaknila svoje čete z egiptskega ozemlja. Toda dogodki, ki so takoj sledili tem obljubam, kažejo resnične naklepe tistih, ki usmerjajo zunanjo politiko angleških laburistov: pogajanja se vrše; potem se prekinejo, nato zopet obnove, v Egipt pa prihajajo ta čas novi kontigenti angleških čet. Desettisoči nemških vojnih ujetnikov, angleške tehnične enote in tisoči delavcev grade zdaj v Egiptu, v važnejših strateških krajih dežele nove vojašnice za angleško vojsko. Blizu 200.000 mož močna angleška armada v Egiptu, ne samo da se ne pripravlja na odhod, temveč, kakor piše egiptski in inozemski tisk, se spreminja v osnovno jedro vseh angleških sil na Bližnjem in Srednjem vzhodu.

Angleške vojne graditve v Egiptu osvetljujejo ne samo smisel angleško-egiptskih pogajanj, temveč tudi angleške načrte na Bližnjem in Srednjem vzhodu. Angleška delegacija je med pogajanji predlagala ustanovitev angleško-egiptskega sveta za »skupno obrambo«. Egiptsko javno mnenje je z ogorčenjem reagiralo na ta načrt, ki izvira iz angleškega generalnega štaba. Kakor pravi v svojem zadnjem manifestu vplivna egiptska stranka Vafd, pomeni ta načrt nov poskus prisiliti Egipt, da bi priznal popolno kontrolo nad egiptsko armado, preskrbo in financami. Kar se tiče vojaške zveze med Anglijo in Egiptom, ki bi jo radi sklenili Angleži, smatrajo v političnih krogih Egipta, da bi taka zveza zagotovila Angliji svobodne roke na vsem Bližnjem vzhodu in konec koncev bi neogibno potegnila Egipt v kateri koli konflikt, ki bi utegnil izbruhniti med Veliko Britanijo in katero koli tretjo državo. Angleške predloge presojajo v Egiptu kot nasprotujoče Ustanovni listini organizacije Združenih narodov. Pod pritiskom javnega mnenja jih vlada Sidki paše ni hotela sprejeti. Vendar pa kaže egiptski ministrski predsednik zadnje čase očitno tendenco pobotanja z Angleži.

Angleška diplomacija si prizadeva, da bi vplivala na živčno slabi del vladajočih egiptskih krogov, ki jih straši z »vojno nevarnostjo« in jim prigovarja, naj bi sklenili z Anglijo novo tlačansko pogodbo. V neposredni zvezi s tem so tiste krize, ki jih je preživela vlada Sidki paše v zadnjem mesecu. Kakor poročajo, namerava egiptski ministrski predsednik odpotovati v London. Angleški list »Times« že karakterizira Sidki pašo kot »bistroumnega in močnega posrednika«, ki je pokazal svoje razumevanje istovetnosti potreb Anglije in Egipta« in ki se je odločno upri »pretiranim« zahtevam nekaterih članov egiptske delegacije. V Londonu računajo, da bo to potovanje Sidki paše v London tudi zaključilo angleško-egiptska pogajanja s podpisom pogodbe v duhu angleških predlogov.

»Novoje vremja«

Kratke vesti

Predsednik albanske vlade Enver Hodža je imenovan narodnim herojem Albanije.

—

27. novembra je bilo odpuščenih iz Jugoslavije 5998 italijanskih ujetnikov, ki so 28. novembra že dospeli v Italijo v pristanišče Ancona.

—

Novo imenovani veleposlanik Mehike je izročil svoja poverilna pisma predsedništvu Prezidija Ljudske skupščine FLRJ.

—

Naša severna meja je odločno manifestirala svojo zavednost 28. in 29. novembra ob obletnici proglasitve republike.

—

V Beogradu so izročili prometu pančevski most. Svečani otvoritvi je prisostvoval tudi maršal Tito.

—

V Pragi je bila svečana akademija, posvečena jugoslovenskemu državnemu prazniku.

—

Britanska delegacija v New Yorku skuša prikriti stanje svojih čet v tujini.

—

Fašistične podlosti so znak, da koroške oblasti nočejo kaznovati vojnih zločincev in izvesti denacifikacije.

—

Delavci Hutterjeve tovarne v Mariboru — najboljši delovni kolektiv tekstilcev Jugoslavije.

—

Mladina tuzlanskega okrožja bo zvezala rudnik Kreko z »Mladinsko progo«.

—

Franco se pogaja z neko angleško firmo za nabavo vojaškega materiala.

—

Grški monarhofašisti sistematično kršijo suverenost bolgarskega ozemlja.

(Ilja Ehrenburg)

Boj za mir

V Londonu je zdaj v veliki modi svojevrsten klub »Proučevanje polžev«. Elegantni člani kluba pijo na večernih sestankih whisky in ogledujejo polže. Nedavno sem čital v »News Cronicle«-u, da se gentlemani razburjajo nad nečem: enoličnostjo — polži so namreč brez fantazije in se v svoji počasnosti ponavljajo. rPeostane mi še svetovati razočaranim gentlemanom, naj pogledgajo v Luxemburško palačo, tam bodo našli mnogo več iznajdljivosti, saj sta minila že dva meseca, odkar se nekatere delegacije pečajo samo s tem, kako bi zavlekle delo konference. Te delegacije izdelujejo na tekočem traku stotine »popravkov«, izmed katerih naj vsak postane veriga na rokah tega ali onega naroda. Tudi če je tak »popravek« odklonjen, je storil svoje — zavlekel je delo konference, kajti v Luxemburški palači so ljudje, ki hočejo pustiti svet čim dalje brez miru.

Če bi prišel prebivalec drugega planeta po čudežni poti sem, bi najbrž ne uganil, da ima pred seboj konferenco, na kateri si narodi, ki so razbili fašizem, prizadevajo zajamčiti Evropi mir. Prebivalec drugega planeta bi mislil, da ga je zanesla usoda na sodni dan, kjer neka povsod pričujoča in vsemogočna Avstralija odloča o usodi starega kontinenta. Ne, menda ni v življenju Rumunije ali Bolgarije nobene podrobnosti, za katero bi se delegacija Avstralije z vso vnemo ne zanimala. Priznam, v začetku sem mislil, da je vzrok, da hoče biti Avstralija na vsak način na prvem mestu, temperament mistra Ewatta — njega si težko mislimo mirujočega; komaj se je pričela konferenca, že je planil pokonci in začel govoriti, protestirati. Toda v resnici ne gre za osebne lastnosti mistra Ewatta — saj je odpotoval domov, avstralska mrzlica pa še vedno divja in mister Hudson ali mister Bisley prav malo zaostajata za mistrom Ewattom.

Včasih izmenjajo Avstralce drugi. Zdaj pokaže zastopnik Nove Zelandije izredno zanimanje za Balkan, zdaj začne delegat Kanade govoriti o Rumuniji, kakor da je Bukarešta nekje v Manitobi, zdaj spet se pokaže, da imajo strokovnjake za vprašanja Severne Evrope prav v Južni Afriki. Govori slede govorom, »popravki« »popravkom«.

V Franciji imajo originalen poklic — siromašni pisatelji pišejo romane, ki izhajajo kot dela bogatega, toda lenega in netalentiranega človeka. Literate-nesrečnike imenujejo »zamorci«. V Luxemburški palači se lahko seznaniš z deli bogatinov, pod katerimi so podpisana imena njihovih siromašnih svojcev. Upoštevajoč »ljubezen« Anglosasonov do narodov črne in žolte rase si ne upam imenovati zastopnikov Južne Afrike ali Avstralije narobe »zamorci«. Dobro pa vem, da če bi se na seji komisije ali podkomisije obravnaval paragraf pogodbe, ki sta ga odobrila ministra Velike Britanije in Združenih držav Amerike, se bo za gotovo našel Avstralec, Novozelandec, Kanadec ali v najslabšem primeru Holandec, ki bo ognjevito nastopil proti tistemu paragrafu. Tedaj pa bo zastopnik Združenih držav Amerike ali Velike Britanije vzdihnil in se spomnil »pravic malih narodov« ter z odkritim zadovoljstvom predložil, naj bi proučili »popravek«, ki je zdaj na vrsti.

Dečki — boy skauti strežejo delegatom, raznašajo papirne svežnje. Celo oni so spoznali to premeteno (točneje rečeno neprémeteno) mehaniko. Oni dan mi je tak boy-skaut pokazal Avstralca, ki je govoril z enim izmed članov ameriške delegacije, in rekel mi je: »Takoj bo predložil popravek.«

Mi, sovjetski ljudje nismo nikoli priznavali in nimamo namena priznavati hierarhije narodov. Toda vsakomur je jasno, da v borbi za tisti mir, ki ga je treba zdaj upostaviti, vloge raznih držav niso bile razdeljene enako: pred meseci debat v Luxemburški palači so bila leta krvave vojne. Takrat nikomur ni prišlo na misel, da bi klical narode po abecednem redu... Avstralski vojaki so se borili dobro, toda kazalo bi opozoriti na to, da je v mestu, kjer zaseda mirovna konferenca, Stalingrajski trg; trge ali ulice, ki so dobile ime po mestu-heroju, imajo stotine mest osvobojene Evrope. Morda Parižani slučajno niso dali svojim trgom imen Melborna ali Rio de Janeira?... Celo pri izpolnjevanju diplomatskih naročil je treba imeti nekaj takta in govoreč o miru pomniti, kdo je odprl pot do tega miru.

Nekega dne sem bil na seji komisije, kjer se je obravnavalo vprašanje o italijanskih reparacijah. Vstal je zastopnik Kanade in ne da bi se nasmehnil, je izjavil, da je vzhičen nad »velikodušnostjo Velike Britanije, ki je trpela bolj kakor druge dežele« in ki se ne glede na to odpoveduje reparacijam. Zadrhtel sem — v duhu sem zagledal pred seboj pogorišča Belorusije in Ukrajine, rane Leningrada, pot od Volge do Labe... Kar se tiče »velikodušnosti«, sem jo ocenil, ko sem zvedel, da zahtevajo Angleži vsega skupaj menda enajst ali štirinajst milijard dolarjev... Dvomim, da je Velika Britanija v tej vojni izgubila največ, toda kaj bi govorili, njeni računi so veliki.

V govorih Anglosasov lahko največkrat slišiš naslednje besede: »pravičnost«, »velikodušnost«, »humanost«, »demokracija«, »mir«. Američani zahtevajo recimo, naj Rumuni plačajo odškodnino trustom, ki so izkoriščali petrolejsko industrijo. Vstane zastopnik Kanade in pravi: »Mi osebno nismo zainteresirani na tem vprašanju, toda kot zagovorniki pravičnosti podpiramo predlog Združenih držav Amerike.« Ali pa mika zastopnika Brazilije, ki se sklicuje na neko skrivnostno »škodo«, ki naj bi jo bili povzročili Italijani njegovi deželi, da bi dobil italijanska aktiva; mož vzklikne: »To zahteva pravičnost... Pri tem se pa velikodušno odpovedujemo reparacijam.«

Včasi se spremene strastni diplomati v čudovito trezne poslovne ljudi; poštejejo ne samo dolarje, temveč celo cente. Dve meri sta: če hočejo dobiti ameriški kapitalisti od Rumunov milijone, se imenuje to »zmagoslavje pravičnosti«, če pa gre za delno poravnavo škode, ki so jo povzročile osvajalčeve armade sovjetskim državljanom, pravijo temu »atentat na italijansko ekonomiko«.

»Rumuni so pripravljeni plačevati Sovjetski zvezi reparacije v naturi. Sovjetska zveza temu ne ugovarja. Ugovarjajo pa... Avstralci in še kdo z njimi. Kaj briga prebivalce Amerike, Afrike in Avstralije, ali bodo Rumuni plačevali dolgove z valuto ali v naturi? — bi vprašal naiven čitalec. Dovolite, na tuji bedi se da služiti. Če morajo Rumuni plačevati Sovjetski zvezi z dolarji in funti, pomeni to, da bodo Rumuni dajali blago Združenim državam Amerike in Veliki Britaniji. Tu je »bussines« — posli, tu je tudi visoka politika — Rumunijo bodo lahko vzeli v roke. Trgovci izračunavajo na računskih strojih milijone, diplomati pa drobe s svinčniki zemljevid Evrope, ne da bi pri tem pozabili že tisočkrat omeniti »pravičnost« in »velikodušnost«.

Rad bi omenil slikovito podobnost: nekoč se je na seji komisije pokazalo, da so v angleškem besedilu osnutkov pogodb besede »dolar« in »funt sterlingov« označene z začetnicami. Tudi pravopis je lahko zgovoren...

Hrepenenje po zaslužku se očivindo ne da združiti s hrepenenjem po svobodi: ljudje, ki visoko cenijo velike zneske, ne kažejo nobenega spoštovanja do tako imenovanih malih narodov. Posebno jasno se je pokazalo to v vprašanju Trsta. Zastopnik Anglije je govoril o »demokraciji, kakor jo pojmuje Velika Britanija«. Pokazalo se je, da je to kaj originalno pojmovanje: stari kolonizatorji so očividno upoštevajoč, da se njihova kolonialna moč maje, sklenili ustanoviti majhno kolonijo prav v centru Evrope. Vse to se seveda servira v obliki zaščite Tržačanov kakor da bi kamni Trsta zavidali kamnom Kalkute, ki jih v obilni meri obliva kri »tuzemcev«. Treba bo na novo izdati enciklopedijo in vriniti za besedo »demokracija« še drugo — »demokracija v angleškem pojmovanju«: guverner, inozemske čete, streljanje po indijsko, ječe po grško, pokolji po palestinsko..

Zastopniki Anglosasov radi često govore kot oznanjevalci etike: veste, ti ljudje uče narode Jugovzhodne in Srednje Evrope demokracije, humanosti, strpnosti. Prisostvoval sem taki lekciji Češkoslovaški, eni izmed najbolj kulturnih republik sveta. Kdo je učil? Avstralec... Američani dajejo lekcije o nacionalni strpnosti Jugoslovanom. Bil sem v Jugoslaviji in videl, kakšno svobodo uživajo tam ne samo jugoslovanski narodi, temveč tudi Italijani, Madžari, Albanci, Kucovlahi. Pripominjam, da sem bil tudi v Ameriki. Ko sem poslušal zastopnika Združenih držav Amerike, sem se nehote spomnil na zamorce, ki jih v državi Južna Karolina redno linčajo in ker je bil ta zastopnik svoj čas poslanec Južne Karoline, sem se spomnil njegove davne izjave: »Na jugu ni nobenega človeka črne rase, ki stremi za politično enakopravnostjo.« Taki so zdravniki, ki bi radi zdravili zdrave ljudi.

Kaj čuda, če si je drznil zastopnik tiste oficielne Grčije, ki se ne bori prvo leto proti Grkom, ki je skupaj s Španijo nosilka nürnberških tradicij, obdolžiti delegate herojske Jugoslavije »hitlerjevske terminologije«.

Pred vojno je zasedal v Luxemburški palači francoski senat. Vsi pariški kupletisti so se posmehovali matuzalemskim senatorjem, ki so se bali napredka bolj kakor ognja. Toda senatorji so bili tihi, Grki, Avstralci in Novozelandci pa so zelo zgovorni. V želji, da bi zavrli delo konference jim pride prav vse: tako je na primer ena izmed komisij obravnavala vprašanje o mejah med Grčijo in Bolgarijo. Ko je čas za »popravke« minil, je Grk predložil še en »popravek«. Predsednik je smatral to za nezakonito in je zaključil sejo. Novozelandec in njegovi somišljeniki pa so se pri priči spremenili v »puntarje«. Začeli so zasedati brez predsednika. Vse to je bilo smešno, če bi ne bilo povezano z usodo milijonov in milijonov poštenih ljudi.

Pišejo nam . . .

Iz Sv. Pavla v Savinjski dolini

Kakor na vseh drugih področjih javnega delovanja in obnavljanja, je bilo pri nas prvo leto svobode tudi na prosvetnem polju zelo razgibano. Po štirih letih fašističnega terorja je bilo naše ljudstvo, bolj nego kruha, lačno slovenske besede, pesmi in igre.

Naša javna ljudska knjižnica, ki je pred vojno imela 857 knjig, je ostala popolnoma prazna. Takoj smo pristopili k organiziranju in organizacije, kakor posamezniki so nas po svojih močeh denarno podprli. Največ pa smo si pomagali s prireditvami, da smo prišli do zadovoljivih vsot za nabavo knjig. Danes lahko z veseljem ugotavljamo, da imamo že 707 knjig v vrednosti 69.000 dinarjev. Knjižnica je vsako nedeljo zelo obiskana, posečajo jo vsi sloji prebivalstva, da zadoste svoji potrebi po znanju in lepi zabavi.

Sindikalni pevski zbor je imel 2 koncerta z lepim izbranim sporedom, ki je bil skrbno naštudiran in je žel mnogo priznanja. Na vseh javnih proslavah sodeluje moški zbor z nekaj točkami.

AFŽ je tudi ustanovila svoj zbor, ki je doslej le enkrat nastopil s kratkim sporedom in kaže, da prav dober ženski zbor. Enako dobro in samozavestno nastopa naš mladinski pevski zbor.

Sindikalna gledališka družina je bila zelo agilna. Imeli smo doslej 14 naštudiranih iger z 29 predstavami ter 9 proslavami. Od iger omenjamo le Borove Raztrgance, Cankarjevega Kralja na Betajnovi, Sjevernovo Spavaj moja deklica, Nušičevega Narodnega poslanca, Molierеove Scapinove zvijače in nazadnje Bučarjevo spevoigro Na Trški gori, ki je nad vse uspela in imela največ obiska. Te predstave so bile večkrat na sporedu. Z njimi smo tudi gostovali v Dobrni, v Rimskih Toplicah, v Trnavi, v Grižah, v Litiji, v Limbušu pri Mariboru, v Kranju in v Motniku.

Prav tako so gostovale pri nas tudi dramatske družine in pevski zbori iz drugih krajev, kakor iz Celja, Kranja, Šoštanja, Grobelj, Latkove vasi in Žalca.

Vse predstave in koncerti so bili dobro obiskani, kar kaže velik smisel našega ljudstva za umetnost in lepo zabavo.

Sindikat je ustanovil otroško zavetišče in prevzel skupaj z AF2 patronat nad njim. To je bila za naš kraj zelo potrebna ustanova in je namenjena v prvi vrsti otrokom mater, ki so preko dneva zaposlene v tovarni.

Dne 19. in 20. oktobra je bila pri nas razstava slovenske knjige, katere otvoritev smo združili z lepo proslavo druge obletnice osvoboditve Beograda. Razstava je bila zelo obiskana in je dosegla svoj namen.

Dne 7. novembra smo otvorili ljudsko univerzo. Lepše in boljše nismo mogli proslaviti 29 letnice Velike oktobrske revolucije, ki je tudi slovenskemu ljudstvu odprla pot do resnične demokracije in svobode. Predavatelj je v jasnih in zgoščenih stavkih obrazložil potek in pomen oktobrske revolucije. — Predavanja ljudske univerze bodo v zimskih mesecih vsak četrtek zvečer. Ker je program zanimiv, pričakujemo, da se bodo naši kmetje, delavci in mladina polnoštevilno udeleževali predavanj ter si tako poglobili in razširili svoje znanje.

Žene z Jožefovega hriba so obiskale „Dom Vere Šlandrove“ na Polzeli

V nedeljo 24. novembra smo obiskale članice AFŽ z Jožefovega hriba v Celju sirote v dečjem domu Vere Šlandrove na Polzeli. Obložene s polnimi košarami dobrot, ki so nam jih nasule žene in matere, ki imajo čuteče srce za naše sirote, smo prispele v grad. Otrok nismo našle v domu. Bili so na hribčku za gradom. Na hrastu so čepeli, plezali, gugali se in vriskali. V igri in rajanju so uživali prekrasen jesenski dan. Deklice so nas takoj obstopile, pa tudi fantje so drug za drugim splezali s hrasta, le navihani Ivan je še obsedel v turškem sedlu na veji in nas z živimi očmi nezaupljivo motril. Vrnili smo se skupno v dom, kjer nam je tov. vzgojiteljica razkazala prostore. Stavba se preurejuje in bo to najmodernejše urejen dom. V učilnici smo našli otroke pri učenju. Otroci so pridni in ubogljivi. Vzgojiteljica in ostalo osebje postopa z njimi toplo in tovariško. Takoj imaš vtis, da so povezani med seboj v lep družinski krog. Med dečki je tudi rejenček z našega hriba, ki se je prav lepo vživel med svojimi tovariši.

Šele sedaj smo se jim predstavile in jim povedale, čemu smo prišle k njim. Tovarišica, ki jih je pozdravila, jim je v nagovoru opisala borbo naših vrlih partizanov, ki so mnogi umrli zato, da živimo mi v svobodi. Z žrtvami priborjeno svobodo moramo ohraniti. Da svobodo ohranimo, imamo vsi velike dolžnosti. Tudi otrokom je sporočil maršal Tito sicer samo in eno, a veliko dolžnost — dolžnost učenja in dela v pionirski organizaciji. Med delitvijo darov je kar završalo, ko so dobili vsak svojega parkeljčka. Čudovito je otroško srce, kako malo včasih zahteva. Zapeli so nam več partizanskih in narodnih pesmi, med njimi tudi ganljivo pesem o mamici, da so se nam orosile oči. Postali smo najboljši prijatelji. Objemali so nas in nas prosili, naj jih še večkrat obiščemo. K vlaku so nas spremljali del poti. Ko bi nas videli! Tesno objeti in prepevajoč smo šli po cesti. Še celo nezaupljivi Ivan je pograbil kovčeg in mi segel pod roko. Ko ga je Ukrajinka Elvira prosila, naj se umakne, ji je odvrnil: »Vsaj zdaj me pusti pri tovarišici!«

Čutili smo, kako željna so ta otroška srca naše ljubezni in našega varstva. Tu spoznaš dalekovidnost ljudske oblasti, da je skrb za patronate prepustila prav ženam in materam. Otroci čutijo, da niso osamljeni, da so deca nas vseh, in da čutijo zanje srca vseh slovenskih mater in žen.

Gornji grad

Tukajšnje prebivalstvo se je zavedlo velikega pomena 29. novembra in se je polnoštevilno udeležilo proslave, katero so organizirale vse tukajšnje organizacije s 13. točkami. Proslava je bila v petek ob 19. zvečer z dveurnim pestrim sporedom. Prav posebno so nas iznenadile članice AFŽ s svojo lepo pevsko točko, kakor tudi tukajšnji jazz orkester pod vodstvom tov. Strehovca in gornjegrajsko pevsko društvo, ki je nastopilo z duetom in kvartetom. Ne smemo še pozabiti na točke, ki so jih dali naši najmlajši — pionirji in mladina LMS. Tudi gasilska godba nas je presenetila z lepimi komadi.

Želeti je, da bi bile tudi v bodoče vse množične organizacije tako agilne.

„Moderna“ arhitektura v Celju

Brez dvoma, nekaj izvirnega, nekaj modernega, pravi tip novo-gradnje, modrujejo ljudje, ko hodijo po Prešernovi ulici in se jim, za Hladinovo hišo, ustavi pogled na tistem, občudovanja vrednem objektu.

Visoka, ozka zadeva. Celjski nebotičnik pravijo nekateri, opazovalni stolp pristavijo drugi, kurnik ali nekaj podobnega, menijo tretji, gimnazijci rišejo, da bi na podlagi skic določili, kateremu slogu naj to primerjajo, marsikdo pa samo zamahne z roko in zmigne z rameni, ker sam ne ve, kam naj bi uvrstil ta celjski monumentalni izdelek.

Modrujejo torej vsi, ne morejo pa se odločiti, kakšno važnost bi pripisali tej iz ruševin štrleči gradbeni karikaturi.

Mi pa pravimo in verjetno se bodo tudi drugi s tem strinjali, da tako delo ne sme ostati skrito, da taki in podobni projektanti morajo dobiti določeno mesto v zgodovini obnove in reševanja povojnih stanovanjskih problemov mesta Celja.

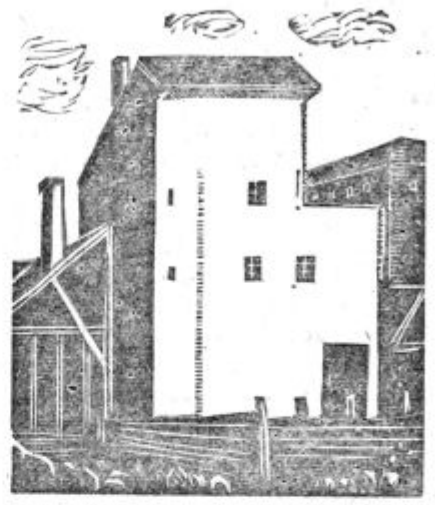

Zapisalo se bo, da so se v tej in tej povojni dobi gradile v Celju za časa obnove zgradbe z novim materialom s projektantskimi načrti, iz katerih so pihali na vse strani, za tedanje čase, zelo zelo zastareli duhovi.

Kaj, jaz kot „šefinja bolnice“ naj dajem nasvete...!

V otroško bolnico na Golovcu (bivša Vestnova vila) se je zglasila v sredo 27. novembra 1946 popoldne mati, ki stanuje v bližini te bolnice, da bi se informirala pri tamkajšnji zdravnici glede svojega štiri tedne starega otroka. Naletela je na »šefinjo bolnice«. Prosila jo je za nasvet v postopanju z otrokom, ki se ji zdi, da ni povsem zdrav. Toda ta »šefinja bolnice«, namesto, da bi dala materi nasvet, kam naj se obrne, oziroma jo z besedami, ki bi bile primerne za zdravnico na takem odgovornem mestu, poučila, ko vendar mora biti vsa njena skrb posvečena vzgoji in zdravju naših otrok, ne samo tistih, ki se nahajajo v tej otroški bolnici, ter se zavedala poslanstva zdravnic v naši novi državi, državi, ki stremi za čim hitrejšo obnovo ne samo na kulturnem, prosvetnem in gospodarskem polju, temveč tudi na obnovi uničenega zdravja našega ljudstva; prav ta zdravnica je izjavila v neprijaznem ostrem tonu dobesedno: »Kaj, jaz, kot šef bolnice naj dajem nasvete! Kam bi pa prišli, če bi dajali šefi bolnic nasvete! Če ste revna, pojdite v Zdravstveni dom, drugače pa na bolniško blagajno!«

Mlada mati je od presenečenja z odprtimi ustmi obstala za trenutek, ker ni mogla razumeti postopanja te »šefinje bolnice«, nato pa je odšla. Zunaj so ji stopile solze v oči. Zamislila se je v vso trdoto osvobodilne borbe, ko je kot politična aktivistka našim ljudem pripovedovala o bodoči naši državi, njenem dvigu in boljšem življenju. Ta mati je dala v osvobodilni borbi mnogo, mnogo je pretrpela, je 60odstoten invalid iz narodno-osvobodilne borbe, po bolnicah se je potikala do letošnje pomladi, bila je šestkrat operirana, da si je vsaj za silo popravila svoje zdravje. V času svojega zdravljenja je naletela na zdravnike svetovnega slovesa, ki so ji v vseh ozirih bili pravi tovariši-zdravniki. Res je, da ima ta »šef zdravnica« morda mnogo dela in da je nervozna, vendar mislim, da človek ne more biti nikdar tako razburjen, da bi lahko izustil take besede.

Mlada mati je tudi dobro vedela, da je v Celju posvetovalnica za mlade matere, vendar se je napotila tja, ker je mislila, da bo dobila tudi tam potrebno navodilo. Pripomniti je še, da ta mati težko hodi in prav to jo je napotilo v otroško bolnico. Ni pa niti zdaleka računala na tako nesocialen postopek prav tam, kjer bi se ga človek najmanj nadejal.

Danes živimo v državi socialnega napredka in bo treba take primere najostreje ožigosati in jih odpravljati.

Rogaška Slatina

Če tudi se jesenska megla spušča z višav in se vsesava v gozdove, je v Rogaški Slatini še zdravja potrebnih gostov, ki se v udobnih in toplih prostorih »Slovenskega doma« počutijo kar dobro. V dolgih jesenskih večerih sedejo sinovi iz vseh republik naše domovine h kavarniškim mizam in v pravem tovariškem kramljanju jim poteka čas. Na večer praznika 29. novembra je bilo slišati malo hvale pa tudi malo graje nas Slovencev.

Takole so govorili:

To je mogoče samo pri Slovencih. Saj je Slatina le majhen kraj, a ima štiri pevske zbore in to ne slabe in po vrhu še dve godbi. Pri takih pogojih je lahko uspeti pri prireditvah.

In dobrega ljudskega poslanca imajo v svojem Kambiču. Pride v teku vsega drugega dela na Slatino; govori kakor dobri očka svojim volivcem, potem pa sredi temne noči nazaj v Ljubljano. Takšen poslanec si mora pridobiti zaupanje.

Miting zdraviliških sindikalistov je bil izredno premišljeno pripravljen, govori kratki, izklesani, učinkoviti, vsak govornik ima točno določeno snov, nič se ne ponavlja.

Pa točni so Slovenci. Če nisi ob določeni uri in minuti na prireditvi, pa si že prepozen.

A tudi grajati je treba . . .

Kako je neki to, da je kolodvor vsako jutro v temi, par sto metrov nižje pa je vse lepo razsvetljeno.

Doli proti Sv. Križu je lepa cesta, a kar na lepem naletiš na par metrov blata, pa nimaš izbire, ali nazaj, ali v blato.

V okolici zdravilišča je še polno jarkov in nasipov, ki prav grdo kvarijo lepo okolico. Po poldrugem letu obnove gotovo niso prebivalstvu v ponos.

Pa še pijančki, ni jih ravno veliko, pa jih je le preveč, ker so le ogabni in spuščajo ostudne kletvice iz ust.

Ni prijetno poslušati tako kritiko, pa jo je treba vtakniti v žep, ker je utemeljena.

Šoštanj praznuje 29. nov.

Že tretjič praznujemo obletnico dneva, ko so bili položeni temelji za zgraditev nove Jugoslavije, domovine enakopravnih narodov, temelji nove, federativne in demokratične države, ki naj nadomesti zrušeno stavbo predvojne Jugoslavije, države socialnih krivic in nesloge.

Na predvečer so v poznem mraku zažareli po gričih številni kresovi, prebivalstvo, staro in mlado je odhitelo na zbirni center pred tovarno, kjer se je formiralo v mogočno povorko. Vsplamtele so bakle, s tovarniško godbo na čelu je obhodila množica med navdušenim vzklikanjem in petjem Glavni trg in šoštanjske ulice. Dolga je bila vrsta manifestantov, a še daljša bi bila lahko, če bi pristopili vsi oni, ki so stali ob strani ceste ali okrog mračnih oglov in se zadovoljili z opazovanjem povorke.

Po bakladi se je zbrala množica v Domu prosvete, kjer se je vršila slavnostna akademija.

V zanosnem govoru je tov. dr. Kopač tolmačil pomen 29. novembra, rojstni dan naše mlade države, pomen besed: »Republika Jugoslavija«. Nato je sledila deklamacija pesmi »O ljudski oblasti«, ki jo je zelo lepo prednašala tov. Pepca Placer. Nadarjeni Ivan Gorogranc je v imenu pionirskega odreda posvetil vse sile mladine obnovi in izgradnji naše države in prisegel neomajno zvestobo in ljubezen našemu maršalu Titu. Spomnil se je v svojem govoru smrti mladega Ivana Ribarja-Lole, ki je daroval svoje življenje za dosego naše svobode.

Ženski pevski zbor »Kajuh« je s priznano sigurnostjo in dovršenostjo odpel dve pesmi: »Naša nova zastava« in »Za nami je preteklost«. Pionirka Kozlevčar Andreja je ljubko deklamirala pesem o »Gorici«, nakar je zapel prav lepo in ubrano moški pevski zbor »Cankar«: »Mohor je vstal« in »Mi smo ubežniki«. H koncu je čitala dijakinja nižje gimnazije Biserka Dovšek odlomek Cankarjevega »Kurenta«.

Ob zvokih državne himne se je na mah dvignila vsa množica in navdušeno odpela »Hej Slovani« in s tem je bila slavnost zaključena.

Ogromna udeležba kaže, da se narod zaveda svoje prostosti in zna ceniti svoje pridobitve ter se z ljubeznijo oklepa svoje nove domovine in svoje ljudske oblasti.

Trobej M.

Zabukovca

Zabukovška društva so na večer obletnice zasedanja AVNOJ-a priredila svečano akademijo, na kateri je sodelovala rudniška godba in pevski zbor, ki je zapel več partizanskih pesmi. Predavanje je imel prof. Tavželj iz Žalca. Nastopila je tudi hčerka izseljenca-rudarja iz Francije, ki so se vrnili pred kratkim na naš rudnik. Zvečer je sindikat organiziral, da smo si vsi ogledali predstavo »Celjski grofje« v Žalcu. V nedeljo je obiskal rudniški pevski zbor bolne partizane v zdravilišču Novo Celje in jim zapel 17 partizanskih in narodnih pesmi ter prispeval tudi 5 litrov žganja za zdraviliško kuhinjo. Bolniki so bili nadvse zadovoljni in so se pevcem prisrčno zahvalili. Uprava zdravilišča pa je obljubila, da bo napravila v Zabukovci nekaj brezplačnih zdravniških pregledov rudarjev, ter organizirala protituberkulozna predavanja.

Tako vršimo zabukovški rudarji poleg tekmovanja, na katerem smo za državni praznik dvignili produkcijo za 113,4% in s tem dejansko dosegli največjo produkcijo v zgodovini našega rudnika — tudi kulturno delo, in nočemo zaostajati za drugimi. Tako imamo vsake 14 dni redna sindikalna predavanja, nameščenci rudnika pa so sklenili, da bodo nabrali denar in kupili bratom Primorcem lepo število knjig ter tako odgovorili angloameriškim teroristom, ki jim knjige in kulturne ustanove sežigajo.

Franček Kojnik.

Proti avstralski mrzlici, ki seveda ni napadla samo Avstralcev, je zdravilo, če ne uničujoče, pa vsaj bolezen blažeče, namreč javnost. Ne čudim se, da so Angleži večkrat predlagali, naj bi zastopnike tiska odstranili iz dvorane, kjer delajo komisije ali podkomisije. So stvari, ki se boje javnosti. Delegati Sovjetske zveze so neomajno vztrajali in vztrajajo na polni javnosti — oni nimajo kaj skrivati, oni ne delajo samo za blaginjo našega ljudstva, temveč tudi za blaginjo drugih narodov. Na tej konferenci se bore za mir, kakor se je borilo za mir naše ljudstvo skozi štiri leta velikega gorja in velikega ponosa. Borili smo se odkrito — ves svet je videl, da se ne izogibljemo bitkam. Odkrito se borimo za mir in z nami gredo vsi narodi, ki zdaj, ko so se otresli fašizma in osvobodili iz inozemstva suženjstva, grade svoj dom, dom zase, ne pa za ameriške petrolejske magnate, ne za angleške guvernerje, ne za avstralske skrbnike.

Pariška konferenca s težavo premaguje jarke in »ježe«, ki jih razpostavljajo razni delegati. Malo je bilo še storjenega v pogledu izdelave mirovnih pogodb. O Avstralcih bo treba še večkrat govoriti. Toda storjeno je bilo veliko koristno delo: ves svet zdaj ve, kdo v resnici hrepeni po miru. Slišal sem, kako so v zakotnih vaseh Francije, kjer razvaline mostov in hiš, grobovi ustreljenih vsako uro spominjajo na prestano tragedijo, kmetje pri čitanju časopisov govorili: »Rusi se bore tudi na konferenci za nas.« Teh kmetov niso mogli preslepiti lažnivi članki novinarjev: zdaj so se vsi naučili čitati časopise. Naučili so se razumeti razne Avstralce. Razumejo tudi druge; razumejo, da kadar govore sovjetski ljudje o miru, ne štejejo dolarjev in centov, ne streme za tem, da bi zasužnjili druge narode, ne ponavljajo kratko in malo na pamet naučenih besed, temveč hočejo mir in znajo boriti se zanj.

Alma Karlin: Puška mladega Petra

Držal jo je v rokah kot svetinjo.

Pred enim tednom je izpolnil petnajsto leto in takrat so mu jo stisnili njegovi tovariši — vsi žreli, v boju preizkušeni možje — v roke.

»Delaj ji čast,« mu je dejal poveljnik.

Od tega časa je ni dal več iz rok. Pri jedi jo je držal med koleni, držal jo je v rokah, ko je spal, ko se je zbudil, je bila prva skrb njegova puška. Tudi sedaj jo je držal trdno v rokah in gledal poln pričakovanja v obraze svojih tovarišev, ki so bili skriti za skalami nad samotno gorsko vasjo, vsak čas pripravljeni na boj. Za vsako ceno mora biti sovražnik uničen, pa najsi je še tako močan, je mislil Peter.

Takrat je bila mrzla, svetla noč, noč pred svetim Miklavžem.

»Na stražo, tovariši!«

Grupa se je cepila . . .

»Kam?« je vprašal Peter, in objel svojo puško.

»Pod skale!« se je glasilo povelje.

S čepico z zvezdo, potisnjeno nizko na čelo, in s puško preko rame je Peter sledil povelju. Še nikoli ni bilo tu slišati sovražnika. Tovariši se nemo pozdravijo in odidejo na položaje.

Tu in tam že leži sneg, toda smreke so bile še zelene. Grmovja so bila brez listja, bližnji hribi in gore so metali dolge sence na od mladega meseca obsijana tla. Mrzla sapa veje, suho listje šelesti skrivnostno in pritajeno.

Bila je zelo hladna, toda vendar lepa noč. Nikjer ni bilo slišati človeka, niti nočnega ptiča. Spodaj v vasi so se otroci veselili Miklavža. Pred letom dni se je tudi on veselil. Ali je sploh kaj lepšega kot zbuditi se na Miklavževo jutro? Vso noč, skozi sanje diši po jabolkah, orehih, sladkarijah. In zjutraj, ko vstaja mati in hiti v kuhinjo, stojiš pred krožnikom, polnim dobrot sveta.

Petrove oči se polnijo s solzami, toda ne od strahu ali slabosti. Tesneje je objel puško. Mati in oče ustreljena, dom požgan, njegova kravica prodana, zajčke so pojedli Nemci na mah, niti golobi ne posedajo več po razvalinah. Sestra odpeljana v taborišče, daleč, daleč od tu, Peter ne ve imena, on sam je ubežal, lačen, prezebel, brez doma, toda trdno odločen boriti se do zadnjega.

Snel je puško in jo zavihtel. Da bi le prišli, ti krvniki, ti zločinci! Srce se mu je stisnilo v onemoglem gnevu. Oči se mu bliščijo. »Stoj!« bi zaklical in počil bi strel. O, dobro mu že gre streljanje. In nič se ne bo bal, prav nič. Bodo že videli! Več kot ena hajka že leži za njim, kjer je šla smrt že tesno mimo njega. Kot netopir v samotni, prazni dupli je bil.

Listje šumi, grmovje poka, od golih vej počasi in tiho kaplja. Težak je čas, zopet romajo misli nazaj v preteklost. Sveti Miklavž, svetnik dobrote! Ali mu bodo tovariši, ki ravnajo z njim kot s sinom in vendar tudi kot s tovarišem, skrivaj dali pod ležišče jabolka? Ne gre tu za jabolko, toda lepo bi bilo občutiti v prezeblih rokah jabolko, sladek spomin na dom, na mater, na Miklavža . . . Pozdrav in spomin na dni, ki se ne morejo nikdar več vrniti, tako bogati materine ljubezni in toplote v rojstni hiši. »Ah,« si zakliče in potisne čepico na desno. »Puško imam, partizan sem.« Krepkeje se je postavil. Zasliši korake in misli, da je prišel tovariš, da ga zamenja. Toda koraki se slišijo čisto iz druge strani, istočasno zasliši trde glasove.

»Vsi banditi so v Planinski vasi. Če obkolimo kraj, imamo vse brez truda.«

Peter je otrdel. Toliko zaželjena borba je bila tu . . .

Toliko je razumel nemški, da je takoj vedel, za kaj gre. Neslišno se je zavlekel za skalo. Kaj je storiti? Oni pač ne slutijo, da je kdo na straži. Če bo ostal tiho, bodo šli mimo in zasedli vas. Lahko bi tudi bežal. Toda dvajset tovarišev spodaj, ki bi s tem izgubili svobodo in gotovo tudi življenje? Ne, ne sme jih več svariti! Če se zgane, ga bodo ujeli. Ne, ne sme misliti nase, samo na tovariše, na to, za kar se bori. Sklep je storjen in že sproži puško.

»Aha, banditi!« je bil odgovor in deset strelov naenkrat zažvižga naproti. Peter stoji za drevesom, pripravljen za streljanje. Samo alarm boja lahko posvari nič hudega sluteče tovariše. Zopet je ustrelil. Tedaj planejo za njim in ga ujamejo.

Nekaj ur kasneje — Nemci so se umaknili v vas, iščejo rešeni tovariši mladega tovariša. Najdejo ga za skalo, mrtvega, z obrazom obrnjenega v zemljo, lice naslonjeno na puško. Vihar mu je pel zadnji, častni pozdrav . . .

LJUDSKO GLEDALIŠČE V CELJU

Sez. II. Dvorana Metropol. Predst. 16-17

V petek, dne 13. decembra 1946 ob 8. uri zvečer:

Bratko Kreft: »CELJSKI GROFJE«

Gostovanje v Laškem

V nedeljo dne 15. decembra 1946 ob 4. uri popoldne:

Bratko Kreft: »CELJSKI GROFJE«

Šitrinajstič

Zadnja predstava!

OBVESTILO

Zbor nogometnih sodnikov pri Okrožnem fizkulturnem odboru v Celju poziva vse izprašane sodnike, ki imajo svoja stalna bivališča v območju okrožja Celje, da se prijavijo gornjemu naslovu zaradi nadaljnega aktivnega udejstvovanja. Zbor nogometnih sodnikov.

Na kmetiji

Sadnemu drevju je treba gnojiti

V »Sadjarju« je pred leti priobčeval članke dr. Cati. Spominjam se, da je napisal v enem izmed teh sledeče: »Pri enem rodi sadno drevje vsako leto, pri sosedih pa samo vsako drugo leto. Vsakoletno rodovitnost dosežem s tem, ker sadovnjak vsako leto pognojim.«

Naša sadna drevesa so v največ primerih lačna. Drevesa rastejo navadno v sadovnjakih, v katerih pridelujemo seno, nekateri sadjarji imajo sadovnjake na njivah. Ta drevesa dobe redilne snovi, ker gnoje posestniki njive zaradi njivskih pridelkov. Sadovnjake vse premalo gnojimo, saj porabijo že samo seno in njivski pridelki vse redilne snovi, ki so v zemlji, da za sadna drevesa s pregostimi kronami zmanjka hrane.

Znano je, da potrebuje vsaka rastlina za rast in rodovitnost tri redilne snovi: kalij, fosforno kislino in dušik. Rast in rodovitnost rastline se ravna po tisti redilni snovi, katere je v zemlji najmanj. To se pravi, rastlina mora imeti tri redilne snovi, drugače nam ne da tega, kar bi lahko.

Dušik, katerega dobe samo stročnice iz zraka s pomočjo majhnih bakterij, ki žive na koreninah, pospešuje pri rastlinah bujno rast in velike zdrave liste. Zdravi listi so pa pri rastlini to, kar pri človeku in živali pljuča in želodec.

Kalij dela zdrav les v rastlini, tvori škrob, sladkor in staničnino.

Fosforna kislina pospešuje razvoj semena in plodov, v teh pa beljakovine.

Vse te tri redilne snovi, ki jih potrebujejo naša sadna drevesa, ima v sebi hlevski gnoj. V 1000 kg hlevskega gnoja je 4,2 kg dušika, 1,9 kg fosforne kisline in 5 kg kalija. Te številke nam povedo, da manjka v hlevskem gnoju fosforna kislina. Vse tri redilne snovi ima v sebi tudi dober kompost. Toda za gnojenje sadovnjakov imamo premalo hlevskega gnoja in komposta.

V Sloveniji ima komaj 20% kmetij pravilno urejena gnojišča in gnojnične jame. Koliko redilnih snovi izgubimo samo z odtekanjem gnojnice z naših dvorišč, a ravno ta ima v sebi vse tri redilne snovi že raztopljene in bi jih lahko uporabila za takojšnjo prehrano. Sadjarji kupujejo drag dušik v umetnih gnojilih, a v 1000 l konjske gnojnice je 12 kg, v goveji 7 kg, a prašičji 3 kg dušika. V Sloveniji izkoristimo za gnojenje komaj eno četrtino gnojnice, tri četrtine jo pa odteče z dvorišč ali ponikne v tla. Narodna gospodarska škoda je znašala 1939 zaradi izgube redilnih snovi pri takem ravnanju z gnojnico samo v Sloveniji okrog 99 milijonov dinarjev.

Hlevski gnoj navadno podkopljemo pod kapom krone, s tem pomnožimo tudi rodovitno zemljo, v kateri se množe koristne glivice. Pri mladih drevesih ga potrosimo po drevesnem kolobarju, katerega okopavamo in plevemo vsaj 4—5 let po saditvi. Ako so v zemlji voluharji, ne smemo natrositi jeseni gnoja po kolobarju, ker pod gnojem zemlja ne zmrzne in voluhar obgloda korenine.

Z gnojnico gnojimo pozimi po snegu in v zgodnji spomladi; v mladih sadovnjakih ne pozneje ko do konca marca, to pa zato, da les jeseni o pravem času dozori. Prebujno rastoči poganjki v hudem mrazu zmrznejo, ali pa nastanejo rak rane. V sadovnjakih, kjer imamo drevje obloženo s sadjem, lahko gnojimo z gnojnico še pozno spomladi, z zelo razredčeno gnojnico še po prvi košnji v juniju.

V travnatem svetu gnojimo z gnojnico, ako jo imamo dovolj, po vsem sadovnjaku, drugače pa samo pod kapom krone. Pri tem gnojenju polivamo gnojnico 1 do 2 m izven krone, ker polivanje okrog debla nima nobenega pomena. Sesalne lasne korenine so v starem sadovnjaku prepletene po vsem zemljišču. Zaradi izboljšave zemlje sem kopal v sadovnjaku 2 m širok jarek, pritlična drevesa stoje po 5 m narazen. Takrat so bila drevesa stara 6 let, a korenine so bile preraščene po vsem sadovnjaku in so se medsebojno že križale.

Ker nam pa največkrat manjka za sadovnjake hlevskega gnoja, komposta in gnojnice, sadovnjak pa mora biti vsako leto pognojen, moramo dokupiti umetnih gnojil, s katerimi lahko dosežemo najlepše uspehe, posebno ako jih pravilno uporabljamo. Vsaj fosforno kislino, ki jo manjka v hlevskem gnoju in gnojnici, dajmo vsako leto v zadostni količini sadnim drevesom s tem, da gnojimo s Tomasovo žlindro, superfosfatom ali kostno moko.

Najugodneje se uveljavi, ako ga spravimo na kompost, kjer se polagoma razkraja in zmeša z odpadki, ki jih kopičimo na kompostnem kupu. Nikdar pa ne čakajmo, da bi s straniščnikom gnojili spomladi ali celo poleti. Kurji gnoj je posebno primeren za težko zemljo, ker je vroč in hitro učinkuje. Z njim lahko počakamo do pomladi.

Od pomožnih ali umetnih gnojil, so za jesensko gnojenje posebno prikladna apneni dušik, kostna moka, kalijeva sol in živo apno. Ostala pomožna gnojila učinkujejo hitreje in jih uporabljamo rajši spomladi, če mogoče tri, štiri tedne, preden sejemo ali sadimo. S čilskim solitrom (če bo zopet na razpolago) gnojimo šele tedaj, ko rastline že rastejo, ker učinkuje takoj in se prav hitro poizgubi v nižje zemeljske plasti.

Z apnom gnojimo le jeseni. Trosimo ga **20 do 30 kg na 1 ar** (100 kv. metr.) ob lepem, suhem vremenu in ga takoj podkopljemo. Tudi druga pomožna gnojila, ki jih uporabljamo za jesensko gnojenje, trosimo le v suhem vremenu in jih čimprej podkopljemo, ozir. temeljito zmešamo z gornjo zemeljsko plastjo.

Važno delo na vrtu pred zimo

Ko jeseni poberemo z vrta pridelke, se ne brigamo več zanj, v veri, da nimamo v njem do pomladi nobenega opravka. Tako naziranje je zmotno.

Vsakdo, ki ima opraviti z gojenjem katere koli kulturne rastline, mora vedeti, da je uspeh odvisen predvsem od kakovosti zemlje, na kateri rastline gojimo. Prav tako bi moralo biti znano, da je zima ali prav za prav zimski mraz — zmrzal tista prirodna sila, ki drobi rudnine in pripravlja rodno zemljo; sila, ki razkraja rudninske snovi in obnavlja prirodno rodovitnost. Pa še nekaj bi moral upoštevati vsak vrtnar. To namreč, da večina običajnih gnojilnih snovi, bodisi naravnih ali umetnih, potrebuje v zemlji neko dobo, da se razkroje in pretvorijo v redilne snovi, in tako obliko, da jih lahko sprejemajo korenine. Da bo torej vrtna zemlja spomladi v takem stanju kakor rastlinam najbolj ugaja in da bodo redilne snovi, ki jih damo zemlji z gnojem, pripravljene za takojšnje sprejemanje, je treba zemljo pred zimo odpreti, da more prodreti vanjo več vlage, da jo čim globlje predela zmrzal.

Dokler je kopno in suho in še zemlja ne zmrzuje, je najugodnejši čas, da vse izpraznjene vrtne grede globoko prekopljemo ali prelehamo in pustimo čez zimo v grudah. Grude se napijejo vode in zmrznejo. Zmrzal seže tudi lažje v globino. Ko se na pomlad zemlja odtaja, se grude razdrobe v drobno„ rodovitno prst. Čim težja, bolj ilovnata je vrtna zemlja, tem bolj potrebno je, da jo jeseni obrnemo. Jeseni globoko obdelane zemlje ni treba spomladi še enkrat prekopavat; zadostuje, ako površino v suhem vremenu z rahljačem, če treba, še nekoliko zdrobimo, premešamo in z redkimi grabljami poravnamo. Na takem, jeseni globoko obdelanem, čez zimo v grudah počivajočem in spomladi poravnanem zemljišču izvrstno uspeva vsaka zelenjad, zlasti še, ako smo jo jeseni obenem tudi primerno pognojili.

Jeseni gnojimo s hlevskim gnojem, kompostom, straniščnikom in tudi nekaterimi umetnimi gnojili. Neumestno pa je jesensko gnojenje z gnojnico in sploh s hitro učinkujočimi, dušičnatimi gnojili, ker bi čez zimo dušik deloma izhlapel, deloma bi ga deževnica in snežnica izprala globlje v zemljo, da bi ga ne dosegle korenine zelenjadnih rastlin.

Hlevski gnoj je in ostane temelj gnojenja. Z njim damo zemlji najpotrebnejše redilne snovi (dušik, kalij in fosforno kislino), obenem pa množimo z njim v zemlji sprstenino ali humus, ki je važna in potrebna sestavina vsake, še posebno vrtne zemlje. Vsem vrtnim rastlinam posebno prija močno prsteninasta zemlja.

Dušik, ki se nahaja v hlevskem gnoju, je jako hlapne narave. Zato je potrebno, da gnoj, ko ga spravimo na zemljišče, čimprej podkopljemo, da je kar mogoče enakomerno razdeljen po zemlji. Globoko v jarkih nakopičen gnoj malo zaleže, ker se zaradi pomanjkanja zraka povoljno ne razkraja.

Za jesensko gnojenje s hlevskim gnojem je posebno hvaležna vsa listnata zelenjad, kakor solata, špinača ter vse kapusnice (zelje, ohrovt, karfijole itd.). Tudi korenasti zelenjadi (korenje, peteršilj, rdeča pesa i. dr.) prija jesensko gnojenje s hlevskim gnojem. Težko zemljo, ki se počasi razgreje in je sploh bolj mrzla, gnojimo po možnosti s toplejšim konjskim gnojem. Plitvim, lahkim, peščenim zemljam bolj ustrežemo, če jih jeseni gnojimo z bolj mrzlim govejim ali celo svinjskim gnojem. Kompost ali mešanec je izvrstno gnojilo za zelenjadni vrt, za trato in cvetlice. Seveda velja to le za dobro predelan, zrel mešanec. Tudi z njim lahko gnojimo jeseni, ker se ni bati, da bi se kaka redilna snov čez zimo v zemlji izgubila. Gnojenje s kompostom je še lažje kakor s hlevskim gnojem, ker se da prav dobro enakomerno mešati z zemljo.

Straniščnik je močno dušičnato, za jesensko uporabo primerno gnojilo.

S pošteno oddajo koruze bomo kmetje pokazali svojo državljansko zavest

Prvega decembra smo pričeli z odkupovanjem koruze, ki ga moramo zaključiti najkasneje do 20. decembra. Točen dan odkupa za posamezne kraje bo določil vsak krajevni odbor v sporazumu z Navodovo zbiralnico. Ves potek zbiranja in prevzemanja bo podoben odkupovanju belega žita.

Opozoriti moramo le na važno spremembo, ki jo naši bralci najbrž še ne vedo in ki se tiče nagrad za oddane obvezne in proste presežke.

Za tiste presežke, ki jih mora pridelovalec oddati po odredbi, prejme nakaznico za blago v vrednosti 20 odstotkov (ali ena petina!) izkupička.

Torej, če moraš po uredbi oddati 200 kg koruze, prejmeš zanjo 500 din (za kg koruze dobiš 2,50 din) in blagovno nakaznico, s katero lahko kupiš tako blago, ki je sicer na nakaznice. In sicer boš dobil nakaznico za vrednost 100 din (to je 20 odstotkov ali ena petina izkupička 500 din).

Če pa poleg obveznega presežka, ki ga moraš oddati, oddaš še prostovoljne proste presežke, dobiš za proste presežke 60 odstotkov presežka.

Za proste presežke dobiš torej prvič večjo ceno, namreč 3,50 din, drugič pa še veliko večji odstotek na nakaznici. Vzemimo primer, da si oddal prostovoljno še 200 kg koruze. Prejel boš zanjo najprej 700 din, vrhu tega pa še nakaznico za 420 din (10 odstotkov tega zneska 70 din, šestkrat toliko pa 420 din).

Kljub temu, da je koruza, ki jo odkupujemo, namenjena za preskrbo hrane potrebnega prebivalstva, bodo pridelovalci koruze prejeli lepe nagrade v nakaznicah potrebnega blaga.

Vidimo, da nam ljudska oblast vselej pomaga. Pomagajmo ji tudi mi z zavedno in pošteno oddajo koruze.

Človečanska in državljanska dolžnost vsakega poštenega kmeta mora biti, prispevati z vsemi močmi k ureditvi prehrane v naši državi do prihodnje letine. Pomanjkanja ne sme biti v nobenem delu naše države!

Spočačamo

TISKARNA BRATA RODE & MARTINČIČ
je prešla v občeljudsko last. Vsem državnim in zadružnim podjetjem, ustanovam, ljudskim odborom in odborom OF se priporočamo za naročila

Življenje Maksima Gorkega

OTROŠKA LETA

»Skrbi vdihavamo, skrbi nas obdajajo.«
(Pregovor.)

Deževen dan, zapuščen kôt na pokopališču, spolzka blatna zemlja, rakev, dve žabi na pokrovu rakve — to je vse, kar je ostalo Gorkemu v spominu na njegovega očeta.

In če ne bi bilo njegove stare matere, bi Gorki najbrže nikdar ničesar ne izvedel o njem. Bil je navaden ruski človek, izginil je iz tega življenja, ne da bi bil zapustil sledove, za njim ni ostalo ne dokumentov ne pisem, niti svoje slike ni zapustil.

Iz vsega tega, kar mu je njegova stara mati pripovedovala o njegovem očetu, je Aljoša na koncu zaključil eno, namreč to, da otroci prihajajo na svet zato, da jih tepejo: Aljošino življenje je spremenil v eno samo bedo Vasilij Kašir in — njegov stari oče po materini strani.

Ta Savatij Peškov, vojak, je bil strašen človek.

Mnogo let je služil v vojski, dosegel je čin oficirja, toda zaradi nasilnega ravnanja s svojimi podrejenimi mu je bil čin odvzet in izgnan je bil v Sibirijo.

Več kot verjetno je, da je Savatij Peško zakrivil resnično grozotna zlostavljanja, toda navsezadnje je služil v vojski v času, ko je bil nasilen odnos napram podrejenim pri častniku nedvomno cenjen kot čednost.

Ko mu je bila odvzeta oblast, ki jo je izvrševal nad svojimi podrejenimi, je Savatij Peškov vse, kar je bilo najslabšega v njegovi naravi, stresal na svojega sina Maksima — Gorkijevega očeta.

Vedno znova je Maksim poskušal uiti z doma. Stari vojak ga je zasledoval s psi in ko ga je ujel, ga je zmeraj skoraj do smrti pretepel.

Ko je Sevatij Peškov umrl, je Maksim — Gorkijev oče — zapustil svoj rojstni kraj. Ko je preromal vso Sibirijo, je končno prišel do Volge, do Nižjega Novgoroda. Tu je vstopil kot vajenec v mizarsko delavnico, kjer se je izučil mizarske obrti in tapetništva.

Zraven delavnice je bila barvarnica, ki je bila last možakarja z imenom Kašir, čigar hči Varja, je kasneje postala žena Maksima Peškova.

Po poroki se je Maksim Savatijevič preselil h Kašir inovim. V njihovem domu, tipični hišici nižjih srednjih slojev, v eni najbolj žalostnih in zapuščenih ulic Nižjega Novgoroda se je Peškovim v letu 1868, rodil sin, ki so mu dali ime Aleksej ali Aljoša, kakor so ga vsi klicali.

V knjigi »Moja otroška leta« je Gorki svojemu očetu posvetil le nekaj strani. Toda že če beremo te strani, občutimo kako sijajen človek je moral biti Maksim Savatijevič in zakaj si je Gorki izbral ime svojega očeta za svoje pisateljsko ime. Maksim Savatijevič — oče bodočega pisatelja — je bil v svoji mladosti preganjan kot divji zajec, kot da bi bil vojak v kazenskem odredu. In vendar je kljub temu hodil po svetu s prijaznim in dobrovoljnim nasmehom.

Toda Kašir inovi so bili v svoji odkriti nasilnosti podobni Savatiju Peškovu. Sovražili so se med seboj z nepomirljivim, srditim sovraštvom.

»Pri Kašir inovih se zopet prepirajo!« so kričali pobalini, ki so se potepali po cestah.

Kadar so se prepirali, so po navadi dvignili tak hrušč, da jih je bilo kmalu slišati po vsej ulici. Kadar pa so se zares spravili nad nekoga, so pa delali potiho, na skrivaj. Tako so Gorkijevi strici, sinovi Vasilija Vasiljeviča Kašir ina, njegovega starega očeta in lastnika barvarnice, pretepali svoje žene — nihče ni mogel o tem prida izvedeti.

Maksim Savatijevič se je v tej hiši počutil kot tujec in prav zaradi tega so ga vsi tako sovražili. Nekega zimskega dne so ga bratje Kašir ini vrgli skozi luknjo v ledu. Maksim Savatijevič se je le s težavo rešil.

Nikomur ni črhnil besedice o tem dogodku; toda dom Kašir inovih je zapustil.

Peškovi so potovali po Volgi navzdol do Astrahana, kjer so Maksimu Savatijeviču ponudili delo.

Ko so živeli v tem mestu je družino Peškovih dohitela nesreča. S štirimi leti je Aljoša dobil kolero, ki se je često pojavljala v tem napol azijskem mestu. Dete je ozdravelo, toda njegov oče Maksim Savatijevič, ki je nalezel bolezen od njega, je umrl.

Aljoša se je tako zopet znašel v Nižjem Novgorodu, pri Kašir inovih, med ljudmi, ki so poskušali umoriti njegovega očeta.

Dobro se je spominjal Aljoša dolgega potovanja po reki navzdol, dolgotrajne vožnje z ladjo mimo gozdov, ki se jih je že dotaknila jesen, vzdolž strme rumene obale in mimo miniaturnih mest, ki so v daljavi izgledala kot igrače...

Kašir inovi so se medtem preselili v drugi del mesta, v nizko umazano rdečkasto hišo s pobešeno streho in vzbočenimi okni.

Življenje v domu Kašir inovih je bil brezkončen niz očitkov, nesmiselnega zmerjanja, neusmiljenega pretepanja, grabljenja denarja in jadikujočih prošenj k bogu.

Izmed vseh pa je Aljoša najtežje prenašal svojega starega očeta Vasilija Vasiljeviča z njegovo rdečkasto brado, zelenimi očmi in rokami, ki so vedno izgledale krvave, tako se je barva zajedla v kožo. Njegovo zmerjanje in njegova molitev, njegove šale in nauki vse skupaj se je pri njem zlivalo na nek čuden način v hripavo in jedko jadikovanje, ki se je zajedalo v dušo kot rja.

Aljoša je podzavestno čutil, da je stari oče njegov največji sovražnik. Ni se motil: Vsi Kašir inovi so z njim ravnali kruto, toda od Vasilija Vasiljeviča je moral pretrpeti več kakor od kogar koli drugega.

Življenje je bilo grozno. Toda bolj grozno kot vse drugo, je bilo to, da je naokoli izgledalo prav tako temno kot dom Kašir inovih.

Aljoša je pogosto gledal skozi okno na ulico. Na desni se je temačno dvigala velika rumena kaznilnica, kjer so bili kaznjenci. Na levi je bil trg pred zapori in siva jetnišnica s štirimi stolpi na vogalih.

Med kaznilnico in jetnišnico so v morju blata stale vrste umazano sivih, zelenih in belih hiš. V vsaki izmed njih, prav tako kot v Kašir inovem domu, so se ljudje pretepali in prepirali, ker se je prismodila kaša, ker se je polilo mleko. V vsaki izmed njih so bile na prvem mestu malenkostne zadeve — lonci in sklede, samovarji, praženec — in v vsaki izmed njih so ljudje enako verno in slovesno proslavljali rojstne in spominske dneve, žrli toliko časa, da so malo da ne počili in žlampali kot svinje.

O Nižjem Novgorodu so govorili: »Hiše iz kamenja, ljudje iz železa.«

In ti ljudje iz železa so menili, da je življenje, ki ga oni žive, pravo življenje, globoko zakoreninjeno in trdno ustaljeno na zemlji za vse čase.

Aljoša Peškov se je počutil kot da bi bil na dnu globoke jame. Še mlad je bil, ko je začel sovražiti samozadovoljne malo meščane z njihovimi skrbmi in težavami zaradi ene same pare. Njihovo govorjenje in zanimanje si je bilo vse na las podobno.

Poskušal se je oddvojiti od teh ljudi, imeti nekje kotiček, ki bi bil samo njegov.

Na pustem Kašir inovem dvorišču, daleč proč od sodov z barvo in cunj, ki so se sušile na vrveh, je Aljoša obdelal majhen kos zemlje, na katerem je posadil cvetlice, ki so lepo uspevale. Toda nekega dne, ko je prišel, da jih zalije, je videl, da je bila njegova gredica izruvana in cvetlice poteptane. Kašir inova svinja, ki je s svojimi zadnjimi nogami snela vrata, pa se je valjala sredi cvetlic.

Na prav isti način so ljudje udirali v Gorkijeva otroška leta. Z isto nesramno brezbrižnostjo so teptali vse, kar je bilo dečku dragega.

Bili so pa tudi srečni trenutki v njegovih otroških letih.

Njegovo največje veselje je bila njegova stara mati — Akulina Ivanovna — ki je kasneje postala tako draga in se tako približala milijonom bralcev knjige »Moja otroška leta«.

Akulina Ivanovna je bila tista, ki je gojila preprosto, toda prelepo vero Aljoše Peškova v človeško srečo in ona je preprečila, da ni mrak Kašir inovih za vedno zatrl dečkove duše.

Njena izkušenost in modrost ni bila zabavljajoča, od časa počrnela pamet, ki se porodi iz dolgega trpljenja.

Vse na babici je izražalo njeno lastno edinstveno naravo, krasno in dobrosrčno; in ta srčna toplina se je kazala pri vsaki njeni besedi in v vsaki kretnji, na primer v načinu, kako je vzela ščepec tobaka za njuhanje iz svoje črne s srebrom vdelane tobačnice ali kako je na sprehodu s staro, a vendar trdno roko utrgala priljubljeno ji cvetlico.

Stari materi je bilo žal ljudi, poznala

Mozirska koča na Golteh — obnovljena

V letošnjem avgustu je minilo ravno 70 let po slovesni otvoritvi Savinjskih Alp. Potem je moralo preteči še skoraj 20 let do ustanovitve hiše Savinjske podružnice SPD, predhodnice današnje Celjske podružnice PDS. Celjska podružnica PDS ni tako bogata kot nekdanja Savinjska podružnica, prevzela je le del njene dediščine in v novem letu svobode z energičnimi koraki nastopila pot obnove našega planinstva na porečju Savinje, bajno lepe in bogate hčerke Grintovcev.

Za celjsko podružnico je na največjih planinskih oporiščih koča na Golteh. Pred vojno se je imenovala Mozirska koča (1344). Letos je praznovala 50 letnico in je poleg Piskernikovega zavetišča (1890) najstarejša koča v Savinjskih Alpah. Vojna tudi njej ni prizanesla, pogorela je do tal. Za celjsko podružnico je bilo jasno, da se mora koča čim prej obnoviti. V celjskem okrožju je svet nad Medvednjakom (1566), Ostrim vrhom (1576) in Boskovcem (1590) za razvoj smučarstva najvažnejši, ker je najbolj pri roki. Od okrožnega središča do tega smuškega sveta ni delj kot iz Ljubljane do Velike Planine in do Krvavca. Od Ljubije do Ljubnega je strmo iz doline brez kakega predgorja zakipela proti nebu gorska gmota z vsemi gorskimi lepotami, od razkošnega razgleda na panoramo Savinjskih Alp in Vzhodnih Julijcev do skrivnostnega miru v goščavi gorskih smrek, od skritih čarov globokih sapnic in veternic do bleščečih, z gorskim cvetjem okrašenih trav. In še mnogo, mnogo več. Pomislimo samo na smuško turo čez Kal proti Kamerici, na Komen (1695), pod Velikim Travnikom in pod Radoho v Solčavo. Mislite si, da ste sami v februarskem soncu sredi veselega zimskega dne v tej gorski pokrajini! Ali pa, ko pomlad razsipa po pobočjih svoje darove, ko jih jesen odene v bleščavo tisočerih barv!

Da, kočo na Golteh moramo obnoviti še letos. Že lani je bilo postavljeno zasilno zavetišče za 16 ljudi tam, kjer je stala včasih drvarnica. Korošica je odprta, Okrešelj sameva, Koča na Golteh pa je še avgusta kazala Prepadom in Beli peči samo svoje ožgane, od dežja in sonca izjedene kletne zidove. V začetku avgusta smo zvedeli za kredit in v dveh dneh smo se odločili ter se odpeljali skozi goščavo sadovnjakov, hmeljskih nasadov in koruz naravnost na Golte. Načrt je bil v glavnem gotov, les je bil pripravljen, saj so pred vojno nameravali na Golteh postaviti hotel oziroma veliko gostišče. Pa so natesali do 150 kubičnih metrov lesa. To bi bila četrta gradnja na istem torišču.

Za pripravljalna dela smo zbrali skupino prostovoljcev, celjskih študentov. Najprej je bilo treba popraviti pot. Vozniki niso bili pri volji, dokler jim tega nismo obljubili. In imeli so prav. Na pot so se naletele skale, se nabrale sesutine, sem in tja jo je razrila voda, tam se je sesul nasip. Treba je bilo čistiti, nakopavati, nasipati, podstavljati, graditi odtok. 9. avgusta je že zapeljal prvi voznik mimo Kope do zasilnega zavetišča. V dobrem tednu so prostovoljci nalomili 7 kubičnih metrov kamna za zidavo, očistil kletne prostore in izmetali do 11 kubičnih metrov drobirja, okruškov, prežganega ometa, zložili 15.000 komadov opeke, izkopali temelj za nov zid in za 4 opore, nakopali, predejali in prenesli na rokah v breg 12 kubičnih metrov raznega peska. Tudi natolkli so ga dober kubik. S temi pripravljalnimi deli je mladina prispevala k obnovi smuškega doma, ki je namenjen predvsem njej. Nekateri mladinci so pri tem pokazali resnično vnemo.

S težavo smo dobili na Golte dva zidarja iz Mozirja. Po načrtu ing. Didka je bilo treba povezati in utrditi pogorišče z betonskimi venami. Nanj bi bilo šele mogoče postavljati leseni del koče. Ni bilo sicer »milijon težav«, a za sproti jih je bilo dovolj. Tudi tesarji niso nič kaj radi prišli. Na vse strani jih kličejo, zgornja Savinjska dolina še dolgo ne bo zacelila ran, ki jih je zasekal besneči švaba. — Pa še jesen je tu, otava, setev in polni sadovnjaki. Prostovoljci so sedli za šolske klopi in zdaj morda mislijo na sinje nebo za Smrekovcem, na črne oblake v gorski nevihti, na beli čad, ki se je gnal iz doline in preplavljal sprane vrhove, na mrzla jutra in tople večere pod belim, okroglim šotorom. Gori za Kopo pa je zrastel smuški dom, preden bo krivec vrtinčil sneg po pobočju Hleviš, mora biti vse urejeno. Štirje cporniki, ki nosijo na svojih ramah verando in oskrbnikovo sobo, dajejo stavbi pokrajinski značaj. Take oporníke ima vsak marof od Korenčnika do Gostečnika. Verande pa vidiš pri kaščah.

Šibka stran Golt je pomankanje vode. Najbližji studenec je pod Prepadi, tenek, strašno tenek. Dobro, da imamo mulo, ki nas požrtvovalno oskrbuje z vodo. In ne samo z vodo. Pripravna je takale mula. Dvakrat ali trikrat nese prav toliko, kolikor par konj enkrat pripelje. Ovsa poje za 30 din dnevno, ena vožnja pa stane 700 din. Zdaj pa računajte!

Pa kdo bi našteval težave! Skoro smo jih vse pozabili, zdaj, ko je koča obnovljena. »Škoda, da nismo začeli spomladi,« modrujejo nekateri. Planinska trava je rjavela. Srobočki France je goved pognal že v domače staje ovce in koze ne mekečejo več za soljo, Gosteški so pokosili svojo ograde nad Starimi stani, blizu tam pa so rasle smreke, iz katerih sta naklala Raztočnik in Šumečnik osminke, iz njih pa so nacepljene škodlje za novi skupni dom najvišji v soseski starodavnih kmetij, Goltnika, Verbuča, Gostečnika, Kebra in Goličnika.

Dom ima prostore za 100 oseb in je edina smuška postojanka v okrožju. Letošnjo zimo ne bo še vse tako kot bi radi, oskrbovana pa bo. Proračun za samo obnovo je znašal 440.000 din. S prostovoljnim delom smo prihranili čez 50.000 dinarjev.

Fizkultura

Nogometna tekma FD Celje : FD Gregorčič Jesenice 3 : 2 (3 : 1).

V nedeljo 1. decembra je FD Celje igralo zadnjo tekmo v jesenskem prvenstvu s FD Gregorčič iz Jesenic. Ves čas tekme je deževalo; teren je bil blaten in težak, na katerem se Jeseničani v prvem polčasu niso znašli in tako so si Celjani že v tem delu zagotovili zmago z dvema goloma razlike. V prvem polčasu so Celjani popolnoma prevladovali, v drugem pa so Jeseničani zaigrali boljše in dosegli tudi drugi gol. Proti koncu so Celjani nevarno napadali nasprotnikova vrata, ali niso mogli doseči večjega rezultata zaradi dobrega jeseniškega vratarja, kateri je rešil svoje moštvo pred večjim porazem.

Gledalcev je bilo okrog 500. Sodnik tov. Starešina iz Maribora.

Jesenski kros »Zmaga ljudstva« v Celju

Na obletnico proglasitve republike 29. novembra se je v Celju vršilo zadnje tekmovanje v jesenskem krosu, ki se ga je udeležilo 120 udeležencev. Teka so se udeležili člani okrožnega, okrajnega odbora OF, KMS, LMS, okrožni fizkulturni odbor, fizkulturni aktivi Metka, Grafičarji, Lokomotiva, Pošta, Skalna klet, FD Celje in FD Olimp. Predvsem je treba omeniti udeležbo 75 letnega dr. Tominška, nestorja našega planinstva, ki je kljub visoki starosti dokazal, da fizkulturno udejstvovanje ne pozna starostnih mej. V lahkotnem teku je s svojo žilavo vztrajnostjo premagal progo 1000 m in se je pri prihodu na cilj počutil kar svežega. Njegov nastop lahko služi v zgled vsem številnim gledalcem jesenskega krosa.

Rezultati:

Mladinke in članice: 42 udeleženk, proga 600 m. 1. Kokotec FD Celje, 2. Trbežnik FD Celje, 3.-4. Imanšek, Jošt, obe LMS Jožefov hrib.

Člani: proga 2000 m, 41 udeležencev. 1. Črepinšek, 2. Polutnik, oba FD Olimp, 3. Ferluga, Cinkarna.

Člani: proga 1000 m, 40 udeležencev. 1. Videčnik FD Celje, 2. Kokot, okrožni fizkulturni odbor, 3. Kodre, PDS.

Skupna udeležba na jesenskem krosu v mestu Celju znaša 1.231, kar pomeni precejšen porast v primerjavi s pomladanskim krosom, kjer je sodelovalo le 871 udeležencev. Največja zasluga za takšen porast gre predvsem raznim sindikalnim fizkulturnim aktivom. Zlasti je potrebno omeniti 100% udeležbo sindikalnih fizkulturnih aktivov Železnine in Grafičarja, kjer sta med drugim sodelovala tudi 74 in 64 letna tovariša. V starostnem obdobju 55—65 let je na teku sodelovalo čez 10 tekmovalcev. Najstarejša ženska udeleženka je bila 55 letna tovarišica. Večje število tekmovalcev so postavili sindikalni fizkulturni aktivi Tovarne emajlirane posode, tovarna perila, Bergman-Metka in Na-Ma. Največ tekmovalcev na jesenskem krosu pa so postavili fizkulturni aktivi celjskih gimnazij, saj odpade polovico udeležencev na dijaško mladino.

Omeniti je še, da je organizacija jesenskega krosa v tehničnem pogledu kakor tudi zdravniška služba bila na višku.

*

V nedeljo 15. decembra 1946 se vrši ob 9. uri v dvorani Doma ljudske prosvete, Trg svobode I. nadstropje

REDNA SKUPŠČINA
okrožnega fizkulturnega odbora Celje.

Vsa fizkulturna društva in aktivi se skupščine udeleže po izvoljenih delegatih, ki morajo prinesti s seboj poverilnice z društvenim žigom. Dnevni red skupščine in podrobna navodila prejmejo društva in aktivi v posebnih okrožnicah.

Okrožni fizkulturni odbor Celje

*

Fizkulturna prireditev v korist ponesrečenim Albancem.

V nedeljo 8. decembra 1946 se bo vršila na Glaziji ob 14. uri prijateljska nogometna tekma med FD Celjem in kombiniranim moštvom sindikalnih podružnic mesta Celja. Čisti dobiček je namenjen v korist ponesrečenemu albanskemu ljudstvu.

ŠAH

Odkar je naše šahovsko življenje vključeno po vzoru šahovske organizacije Sovjetske zveze v fizkulturni pokret v cilju množičnega razvoja šaha v Jugoslaviji je zabeležiti že uspehe, ki nujno izvirajo iz te nove povezave šaha in fizkulture. Kakor ima fizkultura za svoje posamične discipline poseben sistem tekmovanja, tako se bo tudi šah lahko poslužil v bistvu istovetnega tekmovanja v cilju čim množičnejšega kultiviranja in razmaha našega šaha.

Šahovska sekcija FD Celja je začela svoje delovanje z vstopom bivšega »Celjskega šahovskega kluba« v FD Celje. Sekcija beleži danes že vidne uspehe, število članstva raste in še vedno se znova prijavljajo novi prijatelji šaha. Poleg svojih notranjih turnirjev je sekcija delovala tudi izven Celja za prvenstvo Slovenije in pa v raznih prijateljskih tekmah s šahovskimi sekcijami na podeželju v cilju širiti in propagirati šah med našim podeželjem. Ker sekcija še nima svojih prostorov, ki so predvideni v bodočem šahovskem domu in kar je nujno za nemoten razvoj, se poslužuje prostorov Turist hotela »Evrope«. Upravi Turist hotela vso priznanje za naklonjenost in razumevanje, da lahko vsaj za enkrat vršimo nemoteno vse naše šahovske tekme. Z vso naklonjenostjo pa se je izkazala z odstopitvijo vrtne dvorane za ves čas trajanja glavnega turnirja za posamično prvenstvo sekcije za leto 1946.

Pod geslom »Širite šah med našim ljudstvom« se bori vsak torek in petek zvečer 26 članov, ki so si pridobili pravice v igranju v glavnem turnirju za čim častnejše mesto. Turnir je zelo dobro organiziran, da se tekme nemoteno nadaljujejo, rezultati in nagrade pa so razvidni v okusno urejeni izložbi Nabavno prodajne zadruge (bivše Verenove trgovine), kar bi marsikateri sekciji lahko služilo za vzor.

Prijatelje šaha, zlasti pa mladino, vabimo, da si tekme ogledajo in naj ne bo šahista, ki bi se ne prijavil v to ali ono šakovsko sekcijo, ker le tako bomo dosegli množični značaj šaha.

Dr. ALOJZIJ ŠEF:

Telesni položaj otroka in njegov razvoj

Kljub raznim načinom popravljanja drže pri sedenju in primernim šolskim klopem se temu ne da izogniti. Za odmor mišičju služi gibanje, k temu nekoliko že pomaga novejša vzgoja, ko učitelji ne silijo otrok k mirnemu držanju rok na klopeh in podobno. Toda za otroka v rasti je vse to premalo, le z dvo- ali večurno telovadbo, ki ni v stoji in v zaprtih prostorih, temveč v stalnem gibanju in na prostem, damo otroku oni odmor in ono potrebno draženje k rasti, ki mu je potrebno. Fiziološko za otroka, pa naj si bo to dojenček, šolar ali tudi po 15. letu, je potrebno, da se giblje, čeprav izgleda to nasprotujoče. Prav gibanje otroka osvežuje in krepi.

Medtem ko v otroški dobi trpijo pri mišični oslabelosti predvsem stopala in kolena, razen pri težkem rachitisu, se ta slabost pri šoloobveznih pokaže predvsem v okvari drže telesa. Pri dolgotrajnem sedenju se prekomerno raztegnejo sedne mišice (Mm. glutaei max. et. med.). Vsako raztezanje mišic pa slabi mišično moč, ker ne zmore več popolno skrčenje vlaken. Istočasno pa so prednji flexorji s svojimi insercijami preblizu ter pri tem izgubijo elastičnost in večjo sposobnost raztezanja. Na eni strani raztegnjene, na drugi strani skrčene (lig. Bertini) sklepne vezi to otrdelost še povečajo. Nastane kontraktura, medenica, ki je temelj hrbtenici, sedne mišice ne morejo več vzravnati, pri čemer ni važno, da je kontraktura v sklepu faktično že izražena. Medenica omahne naprej, ledvični vretenci se izbočijo naprej, a iz statičnih momentov mora prsni del hrbtenice napraviti izboklino nazaj ter tako nastane izbočeni hrbet, da lahko glava dobi svoje ravnotežje na sprednji strani svoje podpore. Zaradi pritiska medenice se črevo in trebušni organi potisnejo naprej ter kmalu popustijo trebušne mišice, da nastane zaradi tega viseč trebuh. Tudi v ramenskem ogrodju nastanejo za sedenje karakteristične izpremembe, ramena se spuste naprej, a lopatice odstopijo. Tudi tukaj lahko nastopi s trajnim skrčenjem velikega pra-

(Nadaljevanje na 6. strani.)

je gozd in življenje v njem in rada je pripovedovala pravljice. In to sočustvovanje, znanje in ljubezen je prenesla na svojega vnuka v besedah, ki so bile kot kite cvetja.

Pripovedovala je Aljoši o Kašinovih in o preteklih časih, o zdravilnih rastlinah, grozne zgodbe o Stari Materi Usti ali o skrbeh razbojniške matere. Pripovedke njegove stare matere so bile prva njegova nenapisana knjiga — knjiga, ki jo je Gorki ljubil in čuval kot zaklad vse svoje življenje.

Tudi od dojilje Jevgenije je čul pripovedke. Dojilja je ljubila dvomljive zgodbe o bogu in duhovnikih. Bog je živel na zemlji in hodil od vasi do vasi, se nerodno vtikal v zadeve ljudi, tako da se je pokazal omejenega in včasih zlobnega.

Tudi ljudje so bili v dojiljinih zgodbah hudobni — sodniki, ki so barantali za pravico kot da bi bila meter blaga ali funt mesa, zemljiški posestniki, katerih krutosti se je čudil in ki si je ni znal razložiti, trgovci, ki so bili tako skopi, da je eden med njimi prodal Tatarom celo svojo ženo in otroke za petdeset kopejk, ki jih je potreboval, da bi spravil skupaj celih tisoč...

Aljoša je bil pripravljen verjeti zgodbam dojilje in to tem bolj, ko so mu bili podkupljivi sodniki, kruti zemljiški posestniki in grabežljivi trgovci tako dobro znani. Saj so v vsem bili podobni Kaširinovim in ljudem, ki so živeli v sosednih hišah.

Toda zgodbe njegove stare matere in dojilje so ga prepričale tudi o tem, da so nekje na zemlji dobri ljudje.

Nekega dne se je tak človek v resnici prikazal v bližini — prav v hiši Kaširinovih. Neki najemnik se je vsilil v malo sobo zraven kuhinje in jo spremenil v delavnico, kjer je vršil razne poskuse. Najbolj čudna stvar na tem možakarju okroglih ramen, suhljatega obraza, z očali, ni bila, da je bil nenehno zaposlen z bakrenimi tehtnicami, pečjo na špirit in kartami, ampak da nikdar ni jemal denarja za svoje delo in da sploh ni kazal zanimanja za denar.

Bil je to miren mož in zelo osamljen. Kačirinovi ga seveda niso mogli videti in končno mu je stari oče Kaširin odpovedal stanovanje.

Stanovalec je skupaj s svojimi tehtnicami in drugimi pripomočki izginil, toda Aljoša ga nikoli ni pozabil.

Bil je sedaj trdno prepričan, da dobri ljudje iz zgodb niso samo pravljica. Iskati jih je bilo povsod, kjer koli žive ljudje, ki so drugačni kot ti, ki živijo v ulici Polevaja ali Kanatnaja — ulicah v Nižjem Novgorodu, kjer je Gorki preživel svoja otroška leta.

Toda iskati jih, je pomenilo odriniti od doma v neznano, oditi čim dalje stran, izginiti, kakor je izginil stanovalec. In Aljoša je bil pripravljen iti s komur koli, samo da bi nekam šel, da ne bi živel v tem vzdušju, ki se ni nikamor premaknilo...

Često so mimo Kaširinove hiše hodili kaznjenci v enoličnih rjavkastih oblekah. Korakali so pod stražo na pomol in se vkrcali v parnik, ki jih je odpeljal nekam daleč. Aljoša jim je zavidal. Bolje je nekam iti, celo pod stražo in z verigami okoli členkov, le iti, nekam iti, nekam iti...

Nekega dne je skupina kaznjencev šla po ulici navzdol. Aljošo je presenetila odbijajoča pojava enega izmed njih z veliko rdečo brazgotino na čelu in z grozno izmaličenim ušesom.

Aljoša mu je sledil po hodniku. Nenadoma mu kaznjenec veselo zavpije:

»Hajdi, dečko, pojdi z nami na potovanje!«

Aljoša je takoj stekel h kaznjencem in če ga stražar ne bi odgnal, bi odšel s tem možem — vseeno kam, samo da bi nekam odšel in se nikdar več ne vrnil.

Vrnil se je domov in življenje se je vleklo naprej na isti dolgočasni način. Le hiše, v katerih so bivali Kaširinovi, so se izmenjale. Iz umazane rdečkaste hiše v ulici Uspenski se je njegov stari oče preselil na Polevajo, v veliko hišo z vinsko kletjo pod zemljo in od tod v ulico Kanatnaja, v hišo s svetlo rdečimi zidovi in modrimi oknicami.

Aljoša je bil naveličan in potrt. Včasih je skušal premagati take občutke s tem, da se je vdal napadom nezadržane zlobe. Tedaj je splezal na streho in zamašil dimnike ali nasul soli v juho ali pa pihnil prah s papirnato cevjo v kolesje kuhinjske ure.

Zakaj je to delal? Niti on sam tega ni vedel.

Toda včasih je surovost, kateri je bil na vsakem koraku priča, v njem vzbudila neko drugo čustvo — sovraštvo. Ko je nekoč videl svojega očima kako tepe njegovo mater in jo suje v prsa, je zagrabil nož in ga z njim sunil med rebra.

Gorki je bil star deset let, ko je šel v svet, da si sam zasluži kruh. Mati mu je umrla, njegov očim je vso imovino zaigral s kartami in izgubil svojo službo, njegov stari oče je prišel na nič.

Moral je začeti delati, da bi se preživel.

Bil je po vrsti: tekač v prodajalni čevljev, pomival je posodo na parniku, bil je vajenec pri nekem pisarju, vajenec pri slikarju ikon, zbiralec cunj in kosti ter lovec ptičev.

V prodajalni čevljev je lastnik Gorkemu grenil življenje s svojimi neokusnimi zgodbami o ženskih kupcih, trgovski pomočnik pa s strahovanjem, medtem ko je Saša — eden Kaširinovih dečkov, ki je bil tudi zaposlen tam — vedno vtikal igle v čevlje tako, da se je Gorki, ki je imel nalogo, da briše prah z njih, zmeraj zbadal v prste.

Gorki je stal za prodajalno mizo in gledal skozi okno. Dan je bil mrzel in le malo ljudi je bilo zunaj. Konji so se počasi prebijali skozi snežne zamete in iz bližnjega zvonika je prihajalo monotono zvonenje cerkvenih zvonov. Vse, kar si je v tem trenutku želel, je bilo, da bi ga delodajalec, s svojimi motnimi priprtimi očmi, udaril za neko malenkostno napako in odpustil.

Čakal je zaman. Toda nekega dne, ko je Gorki grel juho, je prevrnil lonec in si oparil roke tako močno, da so ga morali poslati v bolnišnico. Ko je zapustil bolnišnico, se ni vrnil v trgovino s čevlji, temveč vstopil kot vajenec k pisarju, svojemu daljnemu sorodniku.

Tu se mu je godilo še slabše kot v trgovini s čevlji. Novi delodajalec ga v ničemer ni učil svoje obrti. Gorki je cepil in nosil drva, umival lonce in sklede, ribal tla, čistil samovar in bakrene kuhinjske predmete, hodil na trg in tekal k trgovcu z življenjskimi potrebščinami.

Toda vse to skupaj še ni bilo tako hudo, kajti Gorki je dokaj rad opravljal vse, kar so mu naročili. Težava je bila v tem, da sta ga ženi pri hiši, pisarjeva žena in tašča, skoraj do smrti izmučili, ga zmerjali in pretepali in se pri tem posluževali dvojne pravice, saj sta bili delodajalki in sorodnici obenem.

V trgovini s čevlji je Gorki potrpežljivo čakal, da ga bodo odpustili. Pisarja pa je zapustil na svojo roko — izgubil se je kot miši iz kleti.

Več dni se je klatil po cestah Nižjega Novgoroda, se obešal na pomolih in okrog obalnih delavcev, dokler mu končno ni uspelo dobiti posla pomivalca posode na parniku »Dobri«.

»Dobri« je bil parnik za prevoz jetnikov. Vlačil je plitve ladje, ki so prevažale kaznjence.

Gorki ni imel več prostosti kot jetniki sami. Od šestih zjutraj do polnoči je bil stalno zaposlen z umivanjem loncev, skled, krožnikov in čiščenjem nožev in vilic.

Kljub temu pa mu je bil njegov posel veliko bolj všeč kot trgovina s čevlji in pisarna Sergejeva. Pred njim se je razprostirala široka in mirna reka. S krova je lahko videl temne gozdove in prostrane travnike, tuja mesta, ki so ležala na redko in daleč narazen med samotnimi vasmi, ki so se izgubljale v širni planjavi. Tukaj je bila narava čisto blizu, lahko bi jo dosegel z roko.

Spominjala ga je na svobodo in na tisto krasno poletje, ki sta ga s staro materjo nekoč preživela, ko sta skupaj šla v gozd in ko ga je ona učila nabirati gobe in zdravilna zelišča in iskati skrivna gnezda veveric, v katerih je bilo polno orehov. Gorki je vzljubil gozdove na teh izletih in to ga je kasneje napotilo, da je opustil svoj posel pomivalca posode na parniku in postal lovec ptičev.

Kupil si je mrežo, obroč in zanjke in izdelal vrsto kletk. V gozdnih soteskah je zalezoval liščke z rdečimi grli, redke lastavice, ki žive po zidovih, kričeče krivokljune in nagajive, toda spretne sinice.

Ptiče, ki jih je ujel, je njegova stara mati prodajala na trgu. Na ta način sta obadva, Gorki in njegova stara mati nekaj časa živela od tega, kar sta našla v gozdu. Poletja je bilo konec, ptiči so odleteli in onadva sta se morala vrniti v mesto. Zaposlen pri različnih delodajalcih je znova izgubil svojo svobodo in s staro materjo sta bila često ločena za dolj časa.

Seznam darovalcev za pomoč ponesrečencem v Albaniji

Podružnica Cinkarna, Celje 26.500 din, podružnica Metka-Bergman 30.000 din, podružnica Uprava Vod-a, Celje 782 din, Federalni zavod za socialno zavarovanje v Celju 614 din, podružnica mešane stroke v Celju 160 din, Finančni uslužbenci v Celju 500 din, KOZ-kovinarjev v Celju 5.000 din, **podružnice iz Celja:** železničarjev 1000 din, dimnikarjev 2,135 din, bolnice 2.830 din, Zadruge 3,500 din, železničarske kuhinje 2.000 din, čevljarske stroke 500 din, tovarne perila (Oberbauer) 9.072,50 din, tovarne AMI 888 din, usnjarske stroke 1.771 din, apotekarske in zobozdravniške stroke 500 din, podružnica pošte Celje 1451 din, podružnica nik Pečovnik 1410 din, celjska opekarna 1.270 din, Rebek 400 din, tovarna sad- 380 din, NAVOD 1.000 din, opekarne Čanih sokov 1.005 din, kemičnih izdelkov ter 379 din, Javoršek 878 din, Vehovar 800 din, okrajnega in okrožnega sodišča 720 din, Joštov mlin v Celju-Medlog 670 din, državne gozdne uprave 640 din, kemične ind. Brauns 332 din, privatnih nameščencev 615 din, brivsko-lasuljarske stroke 314 din, železničarjev, postaja Celje 300 din, živilcev 500 din, zlatarjev - Knez Pachiaffo 282 din, papirne stroke 244 din, železničarjev - kurilnica 200 din, Celjgrad 200 din, železničarjev-upokojencev 200 din, železničarjev 200 din, inštalaterjev in kleparjev 200 din, plinarne 190 din Vrtnarski zavod 160 din, Gumzej 152 din, Doma OF 290 din, prebivalstvo III. četrti 1.155 din, okrožni odbor OF Celje 3.000 din, podružnica del. in nam. tiskarske ind. v Celju 2.000 din, nameščenci Okrožnega ljudskega odbora Celje 2.404 din, nameščenci Mestnega ljudskega odbora, Celje 1.555 din, KOZ-kovinarjev Celje 152 din prebivalstvo Čreta 309 din, dijaštvo gimnazije Celje 200 din, tovariši Kokol Stane, Ravbar Jože, Balentin Jože 300 din, »NAPROZA« Celje 10.000 din, prebivalstvo I. četrti, Celje 7.680 din, prebivalstvo Babno-Medlog-Ložnica din 1.070, tov. Jošt Melhijor, Celje 2.000 din, prebivalstvo Lisc 725 din, prebivalstvo III. četrti 4.185 din, nameščenci »Na-Ma«, Celje 957 din, prebivalstvo II. četrti 3.300 din, urpava časopisa »Naše delo« 5.000 din, Okrožni odbor AFŽ, Celje 2.000 din, nameščenci okrožnega ljudskega odbora Celje 270 din, krajevni odbor AFŽ Gaberje 690 din, prebivalstvo Sp. Hudinje 712 din, »Železnina«, trgovsko podjetje Celje 391 din, Mestno podjetje Celje — po pomoti javljeno gradbeno podjetje 500 din, prebivalstvo odbora Dolgo Polje 1.815 din, lesna stroka Gumzej Celje 455 din, nogometna sekcija FD Olimp, Celje 5.261 din, Tovarna emajlirane posode, Celje 50.000 din, sindikalna podružnica fine mehanike Celje 655 din, prebivalstvo odbora Polule 390 din, Denarni zavod podružnica št. 5 865 din, Svetina Blaž in Ivan G 600 din,, nameščenci ljudskega odbora Celje-mesto 124 din, prebivalstvo Lisce 515 din, prebivalstvo I. četrti din 1.475, prebivalstvo III. četrti 40 din, prebivalstvo Jožefov hrib 524 din, prebivalstvo odbora Lava 2.056 din, prebivalstvo odbora Medlog-Babno-Ložnica 495 din, prebivalstvo II. četrti 1000 din, podružnica št. 5 nameščenci Ljudske posojilnice 165 din, Krajevni odbor AFŽ, Jožefov hrib 270 din, Okrožno gledališče v Celju 6.000 din, KOZ občinskih podjetij in ustanov v Celju 500 din, razni trgovci iz Celja 21.170 din, Ljudska posojilnica v Celju 5.000 din, »NAPROZA« okrožna centrala v Celju 10.000 din, prebivalstvo odbora Breg-Celje 620 din, Celjski oktet 1.000 din, prebivalstvo Zagrad-Pečovnik 200 din, Rdeči križ nižje moške gimnazije v Celju 320 din, prosvetni delavci nižje gimnazije v Celju 350 din, prosvetni delavci osnovne šole v Celju 500 din. **Skupaj 266.429,50 din.**

Gospod Zabukovšek, ali je res žena samo za v posteljo?

Gasilska četa na Teharjih je imela svoj občni zbor. Seveda, saj to ni nič čudnega, občni zbori se prirejajo vendar povsod. Ampak ta je bil nekaj posebnega, če pomislimo, da je naša gasilska četa še sedaj prikrojena po kopitu gasilskih čet stare Jugoslavije.

Da bo jasno, zakaj je moral biti ta občni zbor, bi čisto na tiho povedal, da samo zaradi tenkočutnosti naših gasilcev, ki niso moglni prenesti popolnoma umestne kritike njihove gasilske veselice, katero je neki Teharčan iznesel na klepetavi Sten-čas. Posledica je bilo histerično razburjenje pri gasilcih, očitki, sumničenje krivca, pritožbe celo na višjih forumih, toda ker je pisec povedal resnico, je končno vse utihnilo. A iz vsega se je končno izcimil tale izredni občni zbor.

V soboto zvečer, na dan izrednega občnega zbora, se je zbralo v naši sejni dvorani KLO Teharje kar lepo število gasilcev ter pozvanih in nepozvanih zastopnikov naših masovnih organizacij. Navzoč je bil tudi poveljnik gasilskih čet iz okraja.

Po običajnih formalnostih, ki so na vseh občnih zborih enake, je med poročili tajnik Lavrič podal med drugim tudi sledeče: »Vozili smo birmance, šli smo po vino, obiskali smo z gasilskim avtom bolnega tovariša itd. Gasilska četa je bila zelo agilna, priredila je tudi veselico, da so nas stavili za vzgled celo v »Slovenskem poročevalcu«, a nekdo se nas je privoščil, nas skrizitiral na Sten-času, kar je mnogim našim članom vzelo vse veselje do nadaljnjega dela.« (prevažanja z avtom?)

Kdor je slišal to poročilo tajnika Lavriča, je imel lahko popolnoma jasno sliko o naši gasilski četi. Človek je dobil vtis, da so bili naši gasilci kramarji, prevozniki, izletniki in vse drugo, samo ne organizirana gasilska četa, ki mora služiti v splošno korist vsega ljudstva. Da so bili neka samoljubna požarna četa iz stare Jugoslavije, se vidi tudi v tem, da se ni niti njihovo število, niti prirastek članstva spremenil od takrat, da novim organizacijskim vprašanjem niso posvetili nikake pažnje, da niso niti vzgajali nov kader niti ga hoteli pritegniti, saj gasilska četa Teharje, enega izmed največjih KLO v okraju, ljubosumno čuva število članstva od 30 do 40, dočim jih imajo drugod, kjer so mnogo manjši kraji, tudi nad 120.

Vse to jim je tovariš iz okraja lepo prikazal v svojem govoru, kjer je navajal, da mora biti danes gasilska četa prva organizacija za OF, ki mora delati v skupnosti z vsemi našimi masovnimi organizacijami, da morajo vključiti ženski kader in pred vsem mladino, da je gasilski inventar izključno samo za nesreče in požare, da je obča ljudska last in naj se kot tak tudi čuva, ne pa uporablja v privatne svrhe. Kdor pa misli, da bo izvajal stari sistem, ne spada v gasilsko četo.

Tudi v nadaljnjih volitvah se je pokazalo vse njihovo nazadnjaštvo. Ko je na primer bila neka tovarišica predlagana za tajnika, se je dvignil med člani splošno protest in smeh. Najbolj nasproten je bil član Zabukošek, ki je pripomnil, da je žena samo za v posteljo, gospod Bucej pa je mnenja, da naj žena samo kuha in otroke čuva.

Tov. Ravnak jim je naravnost povedal, da si je žena, med tem ko so taki, ki to govore, sedeli doma in sami čuvali posteljo in peč, priborila s puško v roki enakopravnost in vse pravice udejstvovanja v javnem življenju. Pokazala je dostikrat več zavednosti in junaštva kot marsikateri moški. Poudaril je ponovno, da kdor bi še enkrat izgovoril podobno izjavo proti tovarišicam, naj se ga kratko malo črta iz gasilske čete. Poudaril je, da je bil ta izredni občni zbor sklican zato, da se razčistijo stari računi, da preide gasilska četa v naprej na pravo pot, ki naj bo splošna korist širokih ljudskih množic.

Obroki hrane za december

Meseca decembra prejmejo potrošniki sledeče količine hrane na odrezke:

Živilske nakaznice za težke delavce (TD)

Moka: 8 kg enotne krušne moke, dnevni obrok 800 g kruha ali 600 g moke, 0,50 kg bele moke, 10,10 kg koruzne moke. Skupaj 18,60 kg moke na vse odrezke za kruh, poleg še odrezka TD 131 za belo moko.

Maščobe: 750 g masti, ali olja, ali slanine na vse odrezke za maščobo.

Sladkor: 500 g na odrezek TD 118.

Milo: 250 g na odrezek TD 119.

Sol: 700 g na odrezek TD 116.

Konzervirana hrana: 1 doza sardin v olju po 92 g na odrezek TD 121, 1 doza 227 g kave (za dva meseca) na odrezek TD 122.

Živil. nakaznice za srednje delavce (SD)

Moka: 7,20 kg enotne krušne moke (dnevni obrok 700 g kruha ali 525 g moke), 0,50 kg bele moke, 8,60 kg koruzne moke. Skupaj 16,30 kg moke na vse odrezke za kruh, poleg še odrezka SD 229 za belo moko.

Maščobe: 650 g masti, ali olja, ali slanine na vse odrezke za maščobo.

Sladkor: 350 g na odrezek SD 216.

Milo: 250 g na odrezek SD 217.

Sol: 650 g na odrezek SD 214.

Konzervirana hrana: 1 doza sardin v olju po 92 g na odrezek SD 219, 1 doza 227 g kave (za dva meseca) na odrezek SD 220.

Živil. nakaznice za lahke delavce (LD)

Moka: 6 kg enotne krušne moke (dnevni obrok 600 g kruha ali 450 g moke), 0,50 kg bele moke, 7,45 kg koruzne moke. Skupaj 13,95 kg moke na vse odrezke za kruh, poleg še odrezka LD 326 za belo moko.

Maščobe: 500 g masti, ali olja, ali slanine na vse odrezke za maščobo.

Sladkor: 350 g na odrezek za sladkor LD 311.

Milo: 250 g na odrezek za milo LD 313.

Sol: 600 g na odrezek za sol LD 312.

Konzervirana hrana: 1 doza sardin v olju po 92 g na odrezek LD 318, 1 doza 227 g kave (za dva meseca) na odrezek LD 319.

Osnovne živilske nakaznice (Nav)

Moka: 4 kg enotne krušne moke (dnevni obrok 400 g kruha ali 300 g moke), 0,50 kg bele moke, 4,80 kg koruzne moke. Skupaj 9,30 kg moke na vse odrezke za kruh, poleg še odrezka Nav 421 za belo moko.

Maščobe: 200 g na vse odrezke za maščobe.

Sladkor: 150 g na odrezek za sladkor.

Milo: 150 g na odrezek za milo Nav 412.

Sol: 500 g na odrezek za sol Nav 411.

Živilske nakaznice za otroke od 3. do 14. leta (OM)

Moka: ista količina in isto razmerje kot na osnovne živilske nakaznice, le da se za belo moko odvzame še odrezek Dec 628.

Konzervirana hrana: 1 doza sadnega pudinga 99 g na odrezek Dec 629.

Živilske nakaznice za otroke od 0. do 2. leta starosti (Doj)

Moka: ista količina in isto razmerje kot na osnovne živilske nakaznice, le da se za belo moko odvzame še odrezek Dec 532.

Maščobe: 200 g masti, ali olja, ali slanine na vse odrezke za maščobo.

Sladkor: 500 g na odrezek za sladkor.

Pšenični zdrob: 1000 g na odrezek Dec 530.

Bela moka: 500 g na odrezek Dec 528.

Milo: 250 g na odrezek za milo Doj 515.

Sol: 500 g na odrezek za sol Doj 514.

Konzervirana hrana: 1 doza sadnega pudinga 99 g na odrezek Dec 526.

Noseče žene (dodatna živil. nakaznica) Nos

Maščobe: 200 g masti, ali olja, ali slanine na vse odrezke za maščobo.

Sladkor: 350 g na odrezek za sladkor OM 613.

Bela moka ali testenine: 500 g na odrezek Dec 626.

Pšenični zdrob ali ovseni kosmiči: 500 g na odrezek Dec 624.

Milo: 150 g na odrezek OM 615.

Sol: 500 g na odrezek za sol OM 614.

Bela moka: 500 g na odrezek Nos 1.

Sladkor: 350 g na odrezek Nos 2.

Sardine v olju: 1 doza po 92 g na odrezek Nos 3.

Enodnevne in tedenske živil. nakaznice

Sladkor: dnevni obrok 5 g na odrezek 1.

Sol: dnevni obrok 17 g na odrezek 2.

Milo: dnevni obrok 5 g na odrezek 3.

Mleko (na nakaznice za mleko)

Otroci v starosti od 2. do 14. leta: 1 doza evaporiranega mleka, 1 doza sladkanega kondenziranega mleka.

Osebe nad 60 let starosti: 2 dozi evaporiranega mleka.

Bolniki: 2 dozi evaporiranega mleka na sledeče odrezke:

Otroci od 2. do 9. leta na odrezek M-2 do 9 št. 447 1 dozo evaporiranega mleka, na odrezek M-2 do 9 št. 442 1 dozo sladkanega mleka.

Otroci od 10. do 14. leta na odrezek M 10 do 14 št. 537 1 dozo evaporiranega mleka, M-10 do 14 št. 532 1 dozo sladkanega mleka.

Starčki od 60. do 65. leta na odrezek M-60 do 65 št. 632 2 dozi evaporiranega mleka.

Starčki od 66. leta in starejši M-st. št. 762 2 dozi evaporiranega mleka.

Bolniki: M-Bol. na št. 972 2 dozi evaporiranega mleka.

Nedeljska zdravniška služba

DEŽURNA SLUŽBA ZDRAVNIKOV za mesec december 1946. za zavarovance FZSZ filijala v Celju

Dne 8. decembra:

dr. Rajšp Ivan, Stanetova ulica 20.

Ukradeno žensko kolo št. 111 3194 okrog polnoči 27. na 28. novembra iz veže hiše št. 1 v Razlagovi ulici. Kolo je črno, znamke »Junior«, na blatniku zadaj naslikana rdeča lisičja glava z napisom »Rotfuchs«. Torpedo ključavnica, svetilka ter nova, pisana mreža. S kolesom vred je ukradena tudi temnorujava večja aktovka iz debelega usnja. Znotraj na pokrovu aktovke je firma »Foto Pelikan, Celje«. Kdor mi pripomore k vrnitvi kolesa prejme nagrado 500 din.

Zanesljivi starejši osebi nudim za stalno na deželi primerno brezplačno sobo za čuvanje posestva. Ponudbe na oglasni oddelek »Naše delo« pod »Savinjska dolina«.

Usnjeni izdelki „Fenix„

Krajnc Franc

Celje • Zidanškova ul. 4

(Nadaljevanje iz 5. strani.)

nega mišičja (M. pectoralis major) kontraktura. Pri tem se zoži gornji del prsnega koša ter še bolj zmanjša prsno votlino, ki je že itak zožena po okvari hrbtenice. Spremljevalci teh sprememb so oslabljenje dihanja, krvnega obtoka in preosnove. Ker zadenejo te spremembe še nedovršen organizem, ki je v rasti, so trajne, a stopnja slabe drže je tem večja, čim delj ostane nezapažena. Ni potrebna kompletna slika različnih oblik slabosti drže. Ta ali oni znak lahko manjka. Hrbtenica se lahko tudi drugače postavi, z enostransko stalno obtežitvijo, n. pr. nošenje težje šolske torbe ali poševno držo pri sedenju, se izbočeni hrbtenici lahko še pridruži vpognjenost vstran. Slabost drže lahko nastane le pri utrujenosti, lahko je trajna, lahko pa se pri naporu (napor, znamenje slabosti) mišičja začasno uravna, lahko pa končno s skrčenjem mišic in vezi tako otrpne, da se ne da več ne pasivno in ne aktivno, niti pri ležanju popolnoma popraviti.

Iz vsega gornjega je razvidno, da obstoja tako imenovana slabost drže, da je povzročena zaradi pomanjkljive telesne vzgoje in da ni le nekaka telesno-lepotna okvara, temveč da je vzrok večjim ali manjšim trajnim oslabelostim različnih organskih sistemov.

Sedaj pa poglejmo, če se s spremenjenim življenjem šolarja da oslabela drža popraviti. Predvsem je potrebno one otroke, ki so že toliko oslabeli, da jih lahko smatra tudi laik bolnim, dati potrebno nego, bodisi, da se jih pošlje v bolnice na ortopedske oddelke, bodisi, da se za te otroke otvorijo zavetišča ali bolje telesno-odgojni zavodi, ki bodo nastale okvare s primerno ortopedsko telovadbo in primernim načinom življenja ozdravili ali vsaj popravili. Vsem ostalim pa, pri katerih najde pristojni zdravnik ob obveznem večkratnem letnem pregledu vseh šolarjev napake in slabosti v drži, pa bi morali učitelji posvetiti posebno pažnjo pri telesno-vzgojnih urah in tudi stalno pri pouku ostalih predmetov. Kakor hitro opazi pri takem otroku utrujenost, je dolžnost učitelja, da ga ali pošlje na sprehod ali na odmor. Za vse šole pa naj velja pravilo: dnevno najmanj eno uro telesnih vaj v prosti naravi, če je pouk samo poldnevno. Pri celodnevnem pouku pa po dve uri. Ta ura pa ne sme biti zadnjo, t. j. četrto ali peto uro, ko so otroci že utrujeni in se napake lahko že pojavljajo, temveč v sredini pouka. Izgovorov, da telovadnica ni prosta, ne more biti, saj morajo biti vaje v prosti naravi, na svežem zraku. Dalje vaje ne smejo biti vezane na mirno suvanje rok ali nog v stoji, nego igra, gibanje, tekanje, skakanje naj bodo vaje. Vaje ne smejo biti naporne in dolgotrajne, tudi ne enolične, ker kot take utrujajo. Napačno je dolgotrajno pripravljanje istih vaj za kako prireditev, pri kateri potem nastopijo poedinci, a ostali gledajo. To ni uspeh učitelja, kakor se napačno misli. Nastopi celega razreda, vse šole brez izjeme z lahkimi, vendar za oko in čut lepimi vajami in igrami, to mora biti stremljenje učiteljev in to bodo pravi uspehi, ki jih bodo dosegli učitelji in s tem neprecenljivo koristili zdravju ljudstva. Torej vaje naj bodo gibanja, narava sama daje in išče: teki, hoja, skakanje, plezanje, meti, predvsem vse mogoče igre z žogo. Po štirih letih šolanja ne sme biti nihče, ki se v šolski telesno-vzgojni uri ne bi naučil temeljito plavati in skakati v vodo.

V takih pravilnih telesno-vzgojnih urah bodo po vsakem sedenju mišice oživele, pljuča dovoljno izventilirana in oživel bo krvni obtok. Pojačana preosnova bo dovedla do boljše prebave in boljšega apetita. Otroci ne bodo več »nervozni« in trmasti, a tudi lenuhov bo manj. Pri večini se bo prebudil čut samozavesti in dobili bodo voljo za dosego čim večjih telesnih uspehov. Po desetih letih bo ta mladina prežeta s pravim fizkulturnim duhom brez ozira na to, ali so prirojeno boij ali manj nadarjeni, ali pa so slabiči. Tedaj bodo potrebo po čim večjem fizkulturnem udejstvovanju dopolnili v fizkulturnih organizacijah in društvih. Fizkultura bo pri nas dosegla svoj razvoj v širino v dobro ljudstvu, a pri tem bodo doseženi uspehi mase fizkulturnikov večji kot so danes uspehi posameznikov.

Z dnevno uro telesnega gibanja bo kmalu padlo število slabih drž in iz teh nastalih pohabljencev. Razumljivo pa je, da kljub vsem meram v šolski dobi in poznejši gojitvi fizkulture pohabljenci in grbavci kakor tudi slabe drže še ne bodo izginili. Toda njihovo število oziroma odstotek se bo znatno zmanjšal in polagoma spustil na ‚minimum. Dvignilo se bo število popolnoma sposobnih pri prehodu v poklice, a tudi naša akademska mladina bo telesno sposobnejša za leta težavnih študij in manjša bo umrljivost med mlado inteligenco.

STRNIMO VSE SILE OKROG OF ZA NAČRTNI DVIG NAŠEGA GOSPODARSTVA IN NAŠE LJUDSKE OBLASTI!

Še nekaj o izobešanje zastav

Zastave se izobešajo ob raznih slavnostnih prilikah, da dajo takim prilikam poseben pomen in sijaj tudi na zunaj. Zastave so narodne svetinje in do nje mora ljudstvo imeti največje spoštovanje. Tega spoštovanja pa menda pri nekaterih ni več. Razpasla se je nelepa navada, da nekateri hišni posestniki ali pa upravitelji raznih zgradb po mestu ne snamejo zastav po končanih slovesnostih, pustijo jih na hišah po vse tedne, da vise že popolnoma obledele, razen tega pa ponekod še v nemogočem položaju raz hiš. To je malomarnost. Oblast naj uredi potrebno, da se ta razvada odpravi. M. Č.

Koledar prosvetnih delavcev

za leto 1947 je v tisku

KPD je nujno potreben priročnik za vse naše prosvetne delavce in nameščence; za učiteljstvo osnovnih šol, za profesorje gimnazij itd. Prav tako je nujno potreben vsem društvenim voditeljem in javnim delavcem, ker vsebuje tako izredno bogat seznam važnih spominskih dnevov. Izvlečki iz govorov v prosveti, ki so jih izpregovorili maršal Tito, predsednik vlade LRS tovariš Marinko i. dr. nakazujejo smer naše prosvetne politike in je potrebno, da se spoznajo z njo prav vsi naši vzgojitelji. KPD vas seznanja še z drugimi aktualnimi problemi, spominja nas na stoletnico prve slovenske šole v Trstu in na stoletnico prvega slovenskega abecednika, ki je bil natisnjen v Trstu.

KPD za leto 1946 je bil razprodan že v prvem tednu po izidu in ga kasnejši naročniki niso več dobili. Zaradi ugotovitve letošnje naklade ga naročite takoj.

Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3.

Avtomobilska cesta Zagreb-Varaždin je bila svečano izročena prometu.

—

V Ljubljani na Kongresnem trgu so bili slovesno proglašeni novi udarniki.

—

Delovni kolektiv Delavnic državnih železnic v Mariboru je najboljši delovni kolektiv železniških delavcev v Jugoslaviji.

CELJSKA MESTNA PODJETJA

Kino »METROPOL« Celje

predvaja v dneh od 13. do 16. decembra 1946 sovjetski dokumentarni film

JUGOSLAVIJA

Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri

Ob nedeljah ob 16., 18. in 20. uri

Vse masovne organizacije, mladina in vojska imajo pri skupnem posetu znaten popust. Posebne predstave javljajte v upravi kina Metropol

Čevljarna

Josip Kolar

Celje, Trg mučenikov 6

Uredništvo in uprava, Celje, Dom Osvobodilne fronte, telefon 285 — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja, tiskovna in produktivna zadruga z o. j. v Celju — Urejuje in odgovarja uredniški odbor